

KANGASNIEMEN KUNTA
KIRKONKYLÄN OSAYLEISKAAVAN MUUTOKSET

KAAVASELOSTUS,

joka koskee 28. lokakuuta 2024 päivättyä yleiskaavakarttaa

Kuvassa Kangasniemen kunnantalo joulukuussa 2022

Yliopistokeskus
Lönnrotinkatu 7
50100 Mikkeli

Sisältö

1. PERUSTIEDOT	3
1.1 SIJAINTI	3
1.2 SUUNNITTELUN TARVE	3
1.3 SUUNNITTELUN ETENEMINEN	4
1.4 KAAVAN YLEISET TAVOITTEET	4
2. SUUNNITTELUTILANNE	4
2.1 MAAKUNTAKAAVA	4
2.2 YLEISKAAVA	6
2.3 ASEMAKAAVA	7
2.4 RAKENNUSJÄRJESTYS	7
2.5 POHJAKARTTA	7
2.6 KUNNALLISTEKNIikka	7
2.7 MELU	8
2.7 LAPASKANKAAN KAUPALLINEN SELVITYS	9
3. TAVOITTEET	10
3.1 ALUEELLE AIEMMIN LAADITUT SELVITYKSET JA AINEISTOT	10
3.2 YLEISKAAVAMUUTOSTA VARTEN LAADITUT SELVITYKSET	10
3.3 KAUPALLISTEN PALVELUJEN SJOITTUMINEN	18
3.4 KOHDEKOHTAISET TAVOITTEET VALMISTELUVAIHEESSA	19
3.5 KOHDEKOHTAISTEN TAVOITTEIDEN TARKENTUMINEN KAAVALUONNOKSEEN	19
3.6 KOHDEKOHTAISTEN TAVOITTEIDEN TARKENTUMINEN KAAVAEHDOTUKSEEN	19
4. OSAYLEISKAAVARATKAISU JA SEN PERUSTEET	26
5. VAIKUTUSTEN ARVIOINTI	42
5.1 VAIKUTUKSET LUONTOARVOIHIN	42
5.2 VAIKUTUKSET RAKENNETTUUN YMPÄRISTÖÖN	43
5.3 VAIKUTUKSET SOSIAALISEEN YMPÄRISTÖÖN	44
6. NATURA-ARVIOINNIN TARVEHARKINTA	44
7. YLEISKAAVAN TOTEUTTAMINEN	45

LIITTEET:

LIITE 1 Kohdekohtaiset tavoitteet 31.10.2022 (päivitetty 28.10.2024)

LIITE 2 Osallistumis- ja arviointisuunnitelma 31.10.2022 (päivitetty 28.10.2024)

LIITE 3 Keskustaajaman osayleiskaavan päivitys; Osayleiskaavan muutoskohteiden luontoselvitys 10.7.2022 (Ekotoni Oy Jari Hietaranta)

LIITE 4, Kangasniemen Kirkonkylän osayleiskaavan muutokset. Kooste kulttuuriperintökohteista ja niiden kuvauksista, 8.9.2023

Liite 5 Viranomaisneuvottelun muistio 10.8.2023

<p>Kaavan laatija</p> <p>Karttaako Mikkelin Yliopistokeskus Lönnotinkatu 7, 50100 Mikkelä</p> <p>Kaavoitusinsinööri Hanna Nirkko 045 2533 454 etunimi.sukunimi@karttaako.fi</p>	<p>Kangasniemen kunta Otto Mannisen tie, 51200 Kangasniemi</p> <p>Tekninen johtaja Mikko Korhonen etunimi.sukunimi@kangasniemi.fi</p> <p>040 515 1739</p> <p>Lausunnot ja muistutukset kirjallisena kuntaan kirjeitse tai sähköpostilla: kirjaamo@kangasniemi.fi</p>
--	---

1. Perustiedot

1.1 Sijainti

Kaavamuutos on laadittu Kangasniemen kunnanvaltuuston 22.1.2007 hyväksymän Kirkonkylän osayleiskaavan alueelle. Voimassa oleva kaava on laadittu Kirkonkylän taajama-alueelle sekä rannoille. Nyt kaavaa on muutettu tarvittavilta osin pääsääntöisesti yksittäisten kohteiden ja alueiden osalta. Kaavamuutos laaditaan oikeusvaikutuksettomana, eikä se ulotu oikeusvaikutteiselle rantarakentamisalueelle.

- 1a. Lapaskankaan risteysalueen kehittäminen
- 1b., 1c. Lapaskankaan teollisuusalueen laajennus ja pohjavesialuerajausten tarkistus
2. Kirkon ympäristö. Tarkastellaan laajennettua RKY aluevarausta ja sen tuomia muutostarpeita
3. Taajaman rakennusperintökohteet. Tarkastellaan taajamassa sijaitsevien mahdollisten rakennusperintökohteiden lisäämistarpeet.
4. Suurolansaari. ET-alueen poistaminen.
5. Salmelan leirikeskus. P-alueen laajennus.
6. Säynätlammen alue. A-alueen laajennus.
7. Säynätlammen pohjoispuolinen alue. MU-alueen supistus.
8. Joutsantien pohjoispuolinen teollisuusaluevaraus. T/res -alueen supistaminen.
9. Kankaistenlammen kosteikkoalue. Osoitetaan perustettava kosteikkoalue.
10. Kiertokalliontien varsi. Olemassa olevan asutuksen huomioiminen yleiskaavassa.
11. Uudistalonmäki. AP-aluevarauksen laajuus sekä alueen virkistystarve.
12. Pylvänälän kaatopaikka-alue.
13. Petäjikkö. PY-alueen laajennus.

Yleiskaavan ns. vaikutusalue on huomattavasti varsinaista suunnittelualueetta laajempi.

1.2 Suunnittelun tarve

Kaava-alueella on ilmennyt vuosien varrella päivittämistarpeita, jotka päätettiin ottaa käsittelyyn osayleiskaavaan vuonna 2021. Vaikka Kirkonkylän osayleiskaava on oikeusvaikutukseton, sitä on kuitenkin kunnassa pidetty pääsääntöisesti asemakaavoitusta ohjaavana yleiskaavana ja se on toiminut kunnassa hyvin. Joitakin aluevarauksia on osittain toteutettu asemakaavassa joustavammin kuin yleiskaavassa on osoitettu, mutta yleiskaavan joustavuus on toisaalta osoittanut toimivaksi ratkaisuksi.

Yleiskaavan laatimisen jälkeen ilmenneet maakuntakaavan aluevaraukset/kohteet otetaan huomioon niiltä osin, kun ne koskevat suunnittelualueetta.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta sekä tavoiteasettelusta (TeknLTK 18.5.2021 § 27) saatu palaute otetaan huomioon kaavaratkaisua valmistellessa niiltä osin, kuin se on katsottu mahdolliseksi. Tavoiteasettelua päivitetään kaavaprosessin edetessä.

1.3 Suunnittelun eteneminen

Kaava laaditaan MRL 45 §:n tarkoittamana oikeusvaikutuksettomana yleiskaavana, mittakaavassa 1:10 000. Tavoitteena on, että yleiskaavalla tutkitaan kirkonkylän taajama-alueen yleiskaavaan vaikuttavat maankäytön tarpeet, jotka ovat viime vuosina nousseet esiin.

Kunnan luottamuselimet hyväksyvät kaavan nähtävillä asetettavat aineistot ja työvaiheista koostetut palauteraportit. Kaavaehdotus saatetaan kunnanvaltuuston hyväksyttäväksi.

Suunnittelun etenemisestä ja aikataulusta on kerrottu tarkemmin kaavatyön ohjelmointiin liittyvässä osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa, jota päivitetään tarpeen mukaan kaavatyön edetessä. Myös tavoitteet tarkentuvat ja niitä tarkennetaan myös tavoiteosioon prosessin myötä.

1.4 Kaavan yleiset tavoitteet

Ensisijaisesti osayleiskaavan tavoitteiden tulee noudattaa maankäyttö- ja rakennuslakia (MRL), valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita (VAT) sekä Etelä-Savon maakuntakaavan tavoitteita.

Kaavan tavoitteena on pitää yllä maaseutumaista, mutta elinvoimaista taajamarakennetta ja mahdollistaa toimintojen kehittäminen siten, että virkistykseen, vapaa-ajan ja ympäristön suojelun sekä kulttuuriarvojen vaaliminen mahdollistuu.

VAT – Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Osayleiskaavoituksessa lähtökohtana ovat seuraavat alueidenkäytön tavoitteet:

- Olemassa olevan rakenteen hyödyntäminen, terveellinen ja turvallinen elinympäristö ja alueen elinvoiman lisääntyminen.
- Säilytetään tärkeät yleisessä virkistyskäytössä olevat alueet ja huolehditaan verkoston jatkuvuudesta.
- Huomioidaan valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaaminen
- Edistetään luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä.

2. Suunnittelutilanne

2.1 Maakuntakaava

Etelä-Savossa on voimassa kolme maakuntakaavaa. Näistä vanhin on Ympäristöministeriön 4. lokakuuta 2010 vahvistama Etelä-Savon maakuntakaava. Se on laadittu koko Etelä-Savon alueelle ja siinä käsitellään kaikkia aluevaraustyyppisiä. Vanhat seutukaavat on tuolloin kumottu muilta osin paitsi ohjeellisen oikoratarvarauksen osalta välillä Lahti-Heinola-Mikkeli.

Etelä-Savon maakuntakaavan lisäksi Etelä-Savossa on voimassa ympäristöministeriön 3. helmikuuta 2016 vahvistama tuulivoimaa käsittelevä Etelä-Savon 1. vaihemaakuntakaava. Siinä on osoitettu tuulivoimatuotantoon soveltuvia alueita ja ohjattu kaavamääräyksiin tuulivoiman suunnittelua maakunnan alueella.

Kolmas Etelä-Savossa voimassa oleva maakuntakaava on maakuntavaltuuston 12.12.2016 hyväksymä Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaava. Tämän kaavan laadinnan aikana maankäyttö- ja rakennuslakia muutettiin niin, ettei maakuntakaavoja alistettu enää Ympäristöministeriön vahvistettavaksi vaan maakuntavaltuuston hyväksymispäätös toimii prosessin päätöksenä. 2.vaihemaakuntakaavassa voimassa olevia maakuntakaavoja on päivitetty kaikkien maankäyttömuotojen osalta. Tämän vuoksi kaava voidaan kuvata voimassa olevan Etelä-Savon maakuntakaavan päälle tulevana päivityselementtinä.

Etelä-Savon voimassa olevista maakuntakaavoista on tehty yhdistelmäulkaisu Etelä-Savon maakuntakaavojen yhdistelmä 1.4.2017.

Uuden maakuntakaavan käynnistäminen

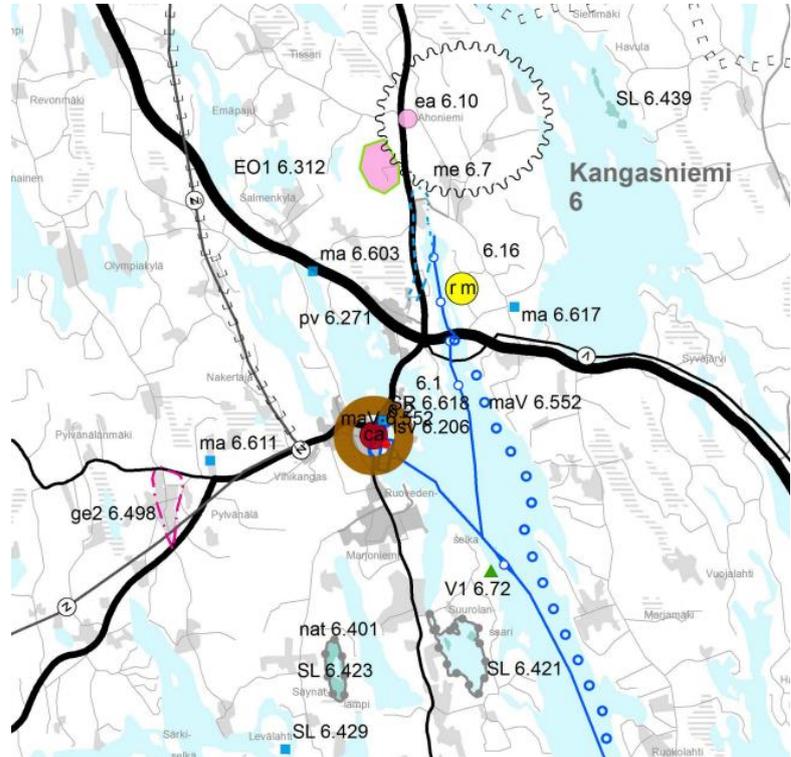
Maakuntavaltuuston 26.11.2019 hyväksymässä toimintasuunnitelma 2019-2022 on vuoden 2020 loppupuolelle ohjelmoitiin maakuntakaavoituksen käynnistäminen. Maakuntakaavan vaihekaavaa koskeva osallistumis- ja arviointisuunnitelma on ollut nähtävillä syksyllä 2022.

Aluevaraukset:

Nyt muutettavana olevan kaavan kohteita koskevat aluevaraukset voimassa olevassa maakuntakaavassa sijoittuvat taajaman alueelle.

Kaavamuutoskohteita koskevat seuraavat maakuntakaavan aluevaraukset (lueteltu kohteittain):

Koko aluetta koskee alemman keskusverkon (taajama) merkintä **a**. Lisäksi ydinkeskustaa koskee merkintä **ca**, paikalliskeskuksen keskustatoimintojen alue.

Kohde	nimi	MK varaukset	MK numerointi	MK nimi
1a	Lapaskankaan risteysalueen kehittäminen	vt st	6.150 6.152	Kokkola-Nuijamaa Kangasniemi-Naarajärvi
1b	Lapaskankaan teollisuusalueen laajennus	pv st	6.271 6.152	Syvälähti Kangasniemi- Naarajärvi
1c	Lapaskankaan teollisuusalueen laajentaminen, pohjoinen	st EO1 me	6.152 6.312 6.7	Kangasniemi- Syvälahti Kumpu Melualue, ampumarata
2	Kirkon ympäristö	sr maV st	6.618 6.552 6.153	Kirkko ja kellotapuli Kirkkoympäristö Joutsa- Kangasniemi
3	Keskusta uudet rakennusperintökohteet	maV yt lsv vv	6.552 6.157 6.206 3.200	Kirkon ympäristö Hokka Kirkonkylä satama Puulan venereitit
4	Surolansaari	-	-	-
5	Salmelan leirikeskus	-	-	-

6	Säynätlammen as.alue	-	-	-
7	Säynätlammen pohjoispuoli	-	-	-
8	Joutsantien pohjoispuoli	z mr	6.376 11.70	Kauppila- Kangasniemi-Joutsa Pieksämäen s. moottorikelkkar.
9	Kankaistenlammen kosteikkoalue	-	-	-
10	Kiertokalliontien varsi	-	-	-
11	Uudistalonmäki	-	-	-
12	Pylvänä, vanha kaatopaikka-alue	-	-	-
13	Petäjikkö	-	-	-

KEHITTÄMISMERKINNÄT

Isojen paikalliskeskusten kehittämisessä on kiinnitettävä erityistä huomiota niiden

- rooliin maakunnan palvelu- ja elinkeinorakenteen täydentäjänä
- imagoon, profiloitumiseen ja erikoistuvaan elinkeinorakenteeseen
- asumisen ja vapaa-ajanasumisen lomittumiseen
- toimiviin liikennepalveluihin maakunnan saavutettavuuden solmuihin sekä
- kiinteän laajakaistaverkon kehittämiseen.

Ylimaakunnallisten yhteyksien kehittäminen

Merkinnällä osoitetaan maakunnan merkittävimmät ylimaakunnalliset yhteydet ja liityntäyhteydet valtakunnallisiin väyliin.

Kehittämissuositus

Yhteyksiä kehitetään ylimaakunnallisina liikennekäytävinä, jonka suunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota eri liikennemuotojen ja liikennepalveluiden sujuvuuteen sekä liikenneympäristön laatuun. Maankäytön suunnittelussa on otettava huomioon väylän tilavaraukset ja rajoitukset ympäröivälle maankäytölle.

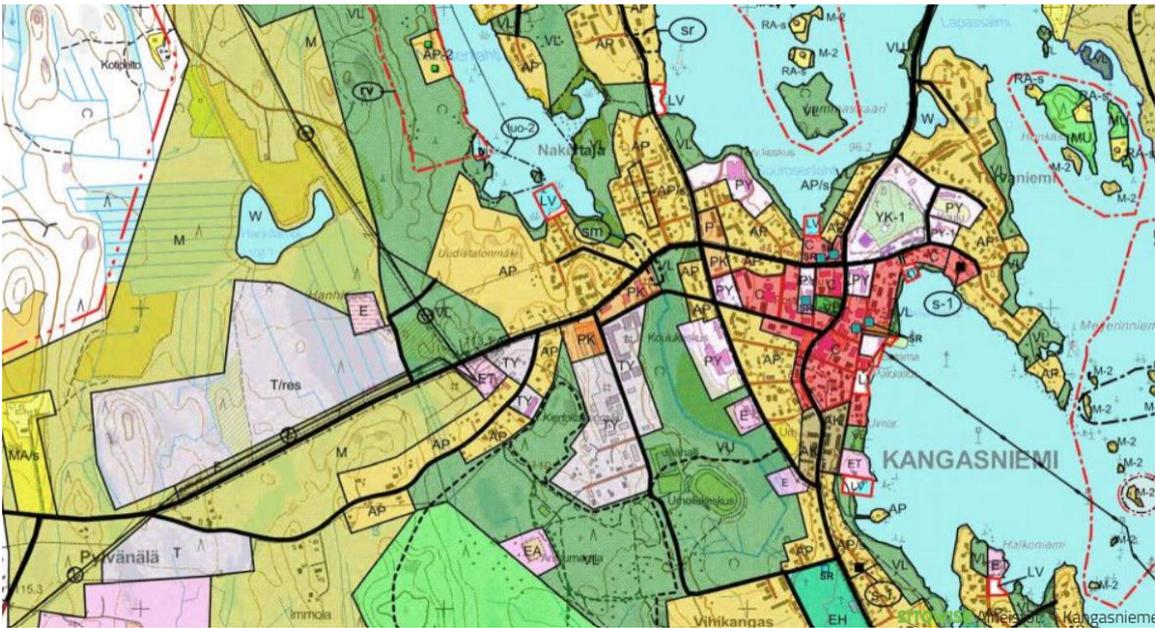
Ylimaakunnallisten yhteyksien kehittämisessä tulee turvata sujuvan ja turvallisen liityntäliikenteen vaatimukset.

Ylimaakunnallisten yhteyksien ja niihin tukeutuvien liikennepalveluiden kehittäminen tulee suunnitella yhdessä alueen aluerakenteen eheyttämisen ja elinkeinoelämän toimintaedellytysten edistämisen kanssa osana kokonaisvaltaisia strategisia suunnitelmia.

Savonlinnan seudulla tulee kiinnittää erityistä huomiota kilpailukykyisen ulkoisen saavutettavuuden turvaamiseen vähintään yhdellä liikennemuodolla. Lisäksi tulee turvata eri liikennemuotojen palveluketjujen saumaton jatkuvuus valtakunnallisiin yhteyksiin.

2.2 Yleiskaava

Suunnittelualueella on voimassa Kangasniemen kunnanvaltuuston 31.5.2007 hyväksymä oikeusvaikutukseton osayleiskaava. Tavoitteet kaava-alueella ovat pysyneet lähes samoina ja kaava on pääosin hyvin ajan tasalla. Siksi muutokset koskettavat yksittäisiä kohteita ja alueita. Nyt käynnistettävän yleiskaavan muutoskohteet ovat yksittäisiä ja erillään toisistaan, koska koko kaavaratkaisuun ei ole tässä hetkessä tarpeen tehdä muutoksia.

Ote nykyisestä yleiskaavasta keskeisen taajama-alueen osalta kuvassa

2.3 Asemakaava

ASEMAKAAVAT

Kangasniemen taajaman rakennetut alueet on pääosin asemakaavoitettu. Oheisessa kuvassa näkyy taajaman asemakaava-alueet sinisellä rajattuna.

2.4 Rakennusjärjestys

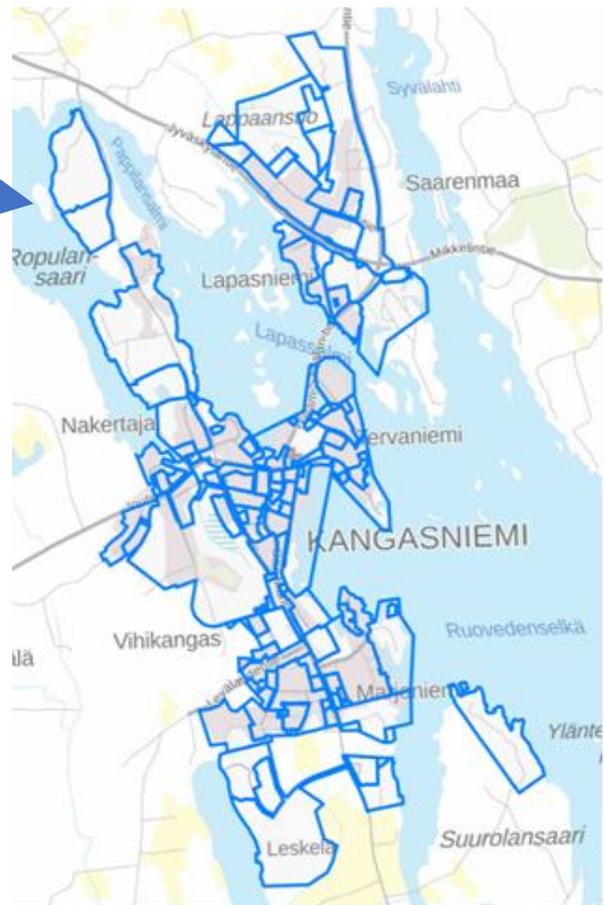
Kunnan rakennusjärjestys on hyväksytty 29.5.2017 (voimaan 12.1.2018).

2.5 Pohjakartta

Yleiskaavan pohjakarttana käytetään maastokarttaa rasterimuodossa lisätynä kiinteistörekisteriaineistolla.

2.6 Kunnallistekniikka

Suunnittelualueen keskusta-alueelle sijoittuvat kohteet ovat kunnallistekniikan piirissä (kadut, kunnallinen vesihuolto).

2.7 Melu

Paukkusuon melua on mitattu vuonna 2015-2016. Melumittauksen ja lausunnon on tehnyt Rauno Pääkkönen. Alla suora lainaus raportista.

Mittaukset

Mittaukset tehtiin keskiviikkona 17.8.2016 klo 10 - 11. Lämpötila oli +16 oC, tuuli 4 – 5 m/s ja suunta idästä. Kokeiden aikana ammuttiin haulikoilla (24 gr haulipanos) ja .308 kiväärillä (vaimentajalla ja ilman). Kokeiden aikana ammuttiin ensin trap radalla 5 laukausta, luodikkoradalla kolmelta paikalta vaimentajalla ja ilman (yhteensä 12 laukausta), skeet radalla paikat 1,2,3,4,5,6,7 (yhteensä 10 laukausta) sekä hirviradalta 75 m ilman vaimentajaa ja vaimentajalla (yhteensä 6 laukausta).

Mittaustulosten vertailuun käytetään liitteenä 1 olevaa ampumaratojen melutason ohjearvoista tehtyä valtioneuvoston päätöstä VNp 53/97. Päätöksen mukaan ohjearvona on 65 dB asumiseen käytettävillä alueilla lukuun ottamatta virkistys, loma- ja luonnonsuojelualueita sekä hoitolaitoksien alueita, joilla ohjearvo on 60 dB.

Mittauskohteena oli Ahoniemi 2:6, koska viime kesänä tuuli oli tähän suuntaan vastainen sekä ampumaradalla Paukkusuo 4:30. Mittauskohteen etäisyys ampumaradalta on noin 0,3 km, jolloin ympäristömelun mittausohjeen mukaan tulosten epävarmuus on 5 dB.

Taulukko 2. Mittaustulosten yhteenveto 5.6.2015 ja 17.8.2016

5.6.2015 Paukkusuo	keskiarvo dB	laukaukset, dB	huomautuksia
Ampumarata			
vertailumittari lipputanko			
trap	70		
luodikko .308	75		
skeet	97		
hirvirata .308	92		
1. Ahoniemi pihalla vuosi 2015	300 metriä		tuloksissa mukana häiriöäänä
trap	60	62,58,57,58,59,67,65,57,58,75,64,66,75,75,70	
luodikko .308	66	70,63,60,76,68,71,68,58,64,67	
skeet	67 (log 71)	75,75,68,77,58,65,60,50,63,63,71,70,56,60,68,73,67,72,72	
hirvirata .308	69	75,65,65,67,72,71,67,66,70,70	
17.8.2016 Paukkusuo			
Ampumarata			
vertailumittari lipputanko			
trap	74		
luodikko .308	81		
skeet	99		
hirvirata .308	90		
1. Ahoniemi pihan kohta 2016	300 metriä		laukaukset erottuivat selvästi kaikuääniä
trap	69	68,67,68,69,73	autojen ohiajot 58-65 dB
luodikko .308 vaimennin	59	63,60,61,61,58,59	
luodikko .308 ei vaimenninta	69	67,67,67,70,73,72	tuuli 61-63 dB
skeet	69	69,66,67,74,73,68,70,69,70,68	
hirvirata .308 vaimennin	67	66,65,69	autojen ohiajot 58-62 dB
hirvirata .308 ei vaimenninta	70	69,69,71	

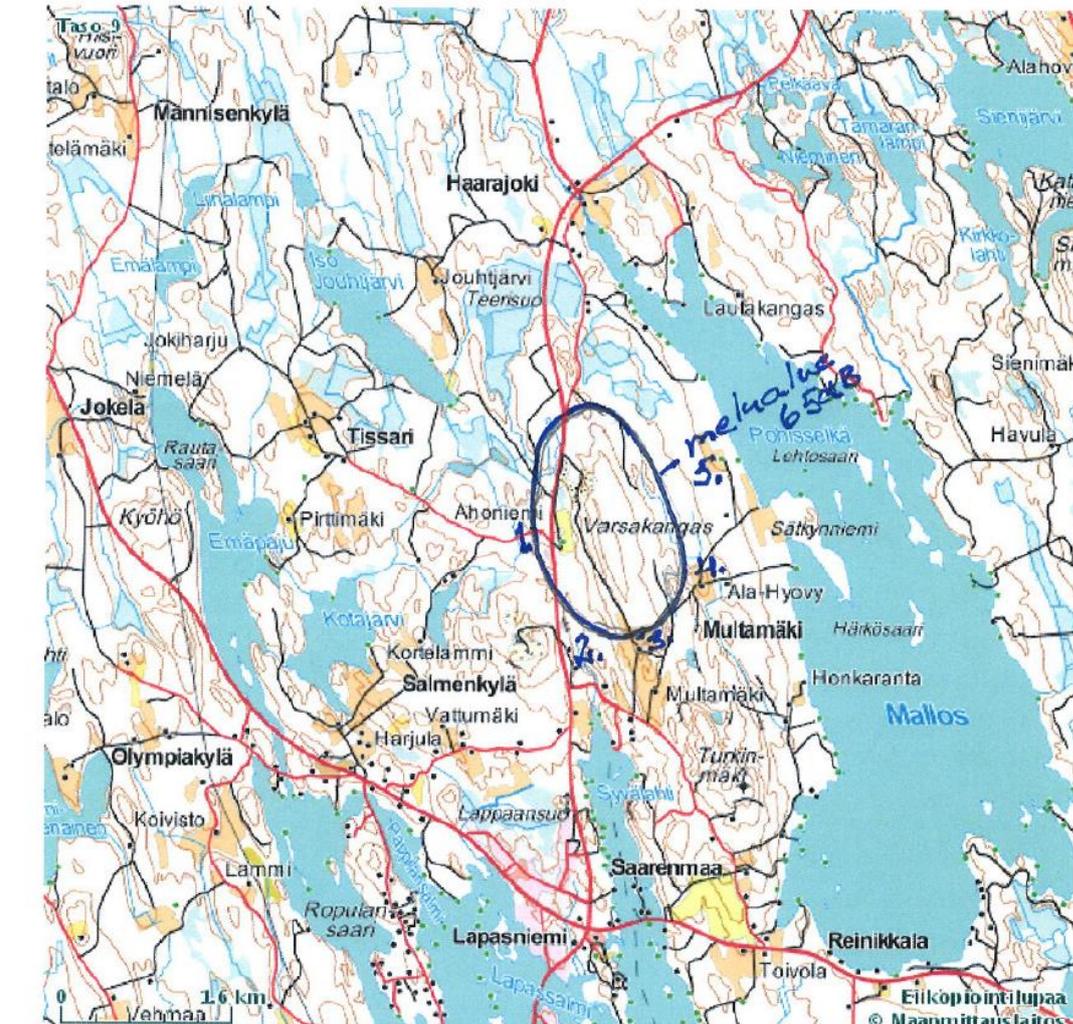
Tulokset

Mittaustulosten keskiarvot Ahoniemen kohdalla olivat 59 - 69 dB. Vuonna 2015 ampumaradan Ahoniemen talon pihamaata keskiarvot olivat radasta riippuen samaa luokkaa eli 60 - 69 dB. Jos meluntorjuntatoimia asetetaan tärkeysjärjestykseen, hirvirata ja haulikkoradat nousevat esiin. Luodikko- ja hirviradan osalta äänenvaimentajilla saatiin 3-10 dB äänen vaimentuminen, lisäksi ampumakatosten meluntorjunnan parantaminen auttaa Ahoniemen suuntaan. Luodikko- ja hirviradoilla on mahdollista päästä ohjearvon mukaiseen tilanteeseen myös Ahoniemen kohdalla. Haulikkoratojen osalta melun vaimennustarve on luokkaa 4 dB, mihin on mahdollista päästä trap radalla ampumasuojarakenteella tai rakentamalla radan tien puolelle meluvalli. Skeet radan meluntorjunta lienee vaikeinta, kun radalle ei voida tehdä ampumapaikkakohtaisia toimenpiteitä, vaan käytännössä nykyisellä paikalla taustavalli tai tien suuntaan oleva meluste lienee ainoa

vaihtoehto. Toinen vaihtoehto skeet radalle olisi siirtää se eteenpäin ja alemmalle tasolle, jolloin nykyinen maasto muodostaisi meluestettä.

Mittaustulosten ja epävarmuusarvioinnin perusteella voitaneen mittaustuloksen sanoa olevan ohjearvon luokkaa. Missään kohteessa tulokset eivät ylitä ohjearvoa. Yksittäisten laukausten enimmäisarvot saattavat ylittää joissakin sääoloissa ohjearvot.

Kartta alueesta ja melualue vuodelta 2015

2.7 Lapaskankaan kaupallinen selvitys

Lapaskankaan kaupallinen selvitys on laadittu vuoden 2006 aikana ja sen loppuraportti on päivätty 18.8.2006. Kaupallisessa selvityksessä on tarkasteltu Lapaskankaan alueen kaupallisen potentiaalin merkitystä ja tavoitteita kunnalle. Selvityksessä on pohdittu kaupallisten toimintojen määrää ja mm. sitä, miten alueelle sijoittuvat kaupan palvelut voisivat vaikuttaa kunnan vetovoimaan ja miten sijoittuminen vaikuttaa esimerkiksi kunnan keskustan elinvoimaan. Raportissa on esitetty suosituksia alueen kaupallisen konseptin kehittämiseksi ja Kangasniemen keskustan kaupalliseksi kehittämiseksi.

Selvityksestä on saatavilla ainoastaan paperiversio, joten sitä ei ole otettu tähän raportin liitteeksi.

Raportin johtopäätöksistä tärkeimmät ovat seuraavat:

- Lapaskankaan alueella on kaupallisen kehittämisen potentiaalia
- Kangasniemi sijoittuu selkeästi suurten kuntakeskusten ulkopuolelle, jonne myös erikoiskauppa pääosin keskittyy. Tämä aiheuttaa ostovoiman ja asiointiliikenteen valumista kuntakeskuksen ulkopuolelle ja lisää asiointiliikenteen tarvetta.
- Kaupallisten palvelujen kehittäminen Lapaskankaalla voisi olla etenkin ohikulkuliikenteen pysäyttäjänä toimiminen, joka siten voisi tuoda alueelle asiakasvirtaa oman kunnan ulkopuolelta (tarpeeksi suuri ostovoima)
- Lapaskankaan kaupallisten palvelujen tulisi olla sellaisia, etteivät ne kilpaile kuntakeskuksen palvelujen kanssa, jolloin sopiva palvelu voisi olla esimerkiksi tilaa vaativaa erikoiskauppaa

3. Tavoitteet

3.1 Alueelle aiemmin laaditut selvitykset ja aineistot

Suunnittelussa hyödynnetään alueelle aiemmin laadittuja selvityksiä ja suunnitelmia, mm:

- Voimassa olevan yleiskaavan laadintaa varten tehdyt selvitykset
- Pohjavesialueiden suojelusuunnitelmat
- Kangasniemen Syvälahden pohjavesialueen geologisen rakenteen selvitys 2019-2020, GTK
- Kangasniemen modernin rakennusperinnön inventointikohteiden arvotus, muistio 2.4.2019
- Lapaskankaan alueen kehittäminen – selvitys
- Kangasniemen Kankaistenlammen kosteikkosuunnitelma 2021 (Suomen riistakeskus, SOTKA-hanke; Etelä-Suomen Salaojakeskus KVVY tutkimus Oy)
- Etelä-Savon kulttuuriperintötietokannan rakennetun kulttuuriympäristön inventoinnit
- Museoviraston laatima Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt-inventointi (RKY)

3.2 Yleiskaavamuutosta varten laaditut selvitykset

Yleiskaavaa varten on laadittu luontoselvitys; ”Keskustaaajaman osayleiskaavan päivitys; Osayleiskaavan muutoskohteiden luontoselvitys 10.7.2022 (Ekotoni Oy Jari Kärkkäinen)” vuonna 2022 sellaisille kohteille, joissa on selkeästi muuttuvaa maankäyttöä. Erityisesti selvityksen kohteena on ollut Uudistalonmäen alue.

Luontoselvityksen lisäksi Kankaistenlammen alueelle on laadittu Kangasniemen Kankaistenlammen kosteikkosuunnitelma 2021 (Suomen riistakeskus, SOTKA-hanke; Etelä-Suomen Salaojakeskus KVVY tutkimus Oy). Tätä ei ole kuitenkaan varsinaisesti laadittu yleiskaavaa varten, vaan suunnitelma liittyy Kankaistenlammen alueen kehittämiseen.

Luontoarvot

Otteet lainauksia ”Osayleiskaavan muutoskohteiden luontoselvitys 10.7.2022 (Ekotoni Oy Jari Hietaranta)”.

Tähän raportin referaattiin on otettu mukaan vain ne kohteet, joiden suosituksessa on maininta alueen luontoarvojen rajoituksesta yleiskaavan tavoitteisiin. Luontoselvitysraportti on kaavaselostuksen liitteenä. Liitteessä ei ole direktiivilajien esiintymien karttaa, joka toimitetaan ainoastaan viranomaiskäyttöön.

Ensimmäisen kerran alueella (käytiin) (lähinnä Nakertajan alueelle, kohde nro 11) syyskuussa 2021. Toukokuun 13. päivänä 2022 tehtiin ensimmäinen varsinainen maastokäynti alueelle. Tällöin huomiota kiinnitettiin edelleen ns. Nakertajan alueeseen. Erityinen syy maastokäynnille oli ko. alueen

(nro 11) luonnon monimuotoisuus ja ennakkotieto, että alueella esiintyy liito-orava. Samassa yhteydessä tarkastettiin myös muita kohteita. Varsinaisen kasvillisuuden maastokartoitus toteutettiin kesäkuun alussa 13.6.2022.

Raportissa on ensin kohdekartta ja jonka jälkeen on esitetty alueen luonnonympäristön kuvaus ja otettu kantaa alueen luontoarvoihin nyt käynnissä olevan kaavamutoksen tavoitteiden näkökulmasta. Kohdekohtaisesti on laadittu myös kartallinen esitys esimerkiksi huomionarvoisesta paikasta tai alueesta.

Yleiskaavan muutoskohteet sijaitsevat Kangasniemen kunnassa, kirkonkylän keskusta-alueella tai sen välittömässä läheisyydessä. Alue kuuluu eteläborealisen vyöhykkeeseen ja Etelä-Savon eliömaakuntaan. Muutosalueilla metsät ovat luonnostaan kuusivaltaisia, mutta mäntyä on vain hieman vähemmän, ja ne kasvavat yleensä siellä missä kuusi ei viihdy eli topografian ylemmillä osilla. Sekapuustot ovat yleisiä ja nuorta lehtipuuta on runsaastikin, yleensä koivuja leppää ja pihlajaa. Ne esiintyvät useimmiten nopeakasvuisina pioneeripuina esimerkiksi hakkuualueilla ja rakennettujen alueiden reunoilla. Metsätyypeistä kaavoitettavilla alueilla tavallisin on tuore kangas, joten tyypillisimmät aluskasvillisuuden muodostajat ovat mustikka ja sammalet. Ihmistoiminta on sekoittanut puulajisuhteita huomattavasti.

Kohde 2 ja 3. Kirkon ympäristö ja taajaman kulttuuriympäristökohteet

Kirkon ympäristö on arvotettu valtakunnallisesti arvokkaaksi kulttuuriympäristöksi ja raja-alue koskee myös satamarantaa ja sen ympäristöä.

Huomiot: Huomionarvoisia yksittäisiä kookkaista puita tai puuryhmiä erityisesti hautausmaalla.

Suositus: Rakentamisen rajoitukset muodostuvat lähinnä tavoitteista säilyttää nykyinen kulttuuriympäristö, ei niinkään luonnonympäristö. Maisemakysymykset ovat tärkeitä ja yksittäisillä kookkailla puilla on suuri merkitys tämän tyyppisessä kulttuurimaisemassa.

Kohde 11. Uudistalonmäki

Uudistalonmäen alueella on laajahko toteutumaton AP-alue. AP-aluevaraus rakentamiselle ei todennäköisesti tässä laajuudessa ole tarpeen, joten osayleiskaavan muutoksen yhteydessä tarkastellaan aluevarauksen (AP) todellinen tarve. Aluetta voidaan tarkastella myös virkistyskäytön näkökulmasta.

Huomiot: Alueen itäosa on kuusi -koivu puustoista tuoretta kangasmetsää. Nuorta lehtipuuta on melko runsaasti - iäkästä puustoa sen sijaan niukemmin. Myös kuusta on eri-ikäistä. Metsä vaikuttaa kohtuullisen luonnontilaiselta ja hakkuista on aikaa. Kantoja ei ole. Haapaa on vain hyvin vähän. Maaperä on kivistä, osin jopa lohkarista. Kun siirrytään länttä kohden, muuntuu maaperä selvästi kostempaan suuntaan ja itä-länsisuuntaisen puron ympäristössä on jo korpimaista kuusikorpea.

Uoman perkausjäljet ovat jo vanhoja ja lähiympäristö jo melko luonnontilainen, kuollutta ja lahoa puuta melko runsaasti. Mätästymistä esiintyy. Koivua esiintyy yleisesti sekapuuna. Myös yksittäisiä mäntyjä on siellä täällä, joskaan ei aivan uoman läheisyydessä. Haapoja, raitoja ja harmaaleppää esiintyy myös, mutta ei kovinkaan runsaana. Pensaskerros on mustikkakorville tyypillisesti niukahko - sitä se on koko alueella so. myös uomasta pohjoiseen. Mustikan ohella myös puolukkaa esiintyy. Heiniä ja ruohoja on myös niukalti; jonkin verran esiintyy metsätähteä, isotalvikkia, oravanmarjaa ja metsälvejuurta. Sammallaajistoa ei kovin paljon huomioitu, mutta lajistossa on ainakin rahkasammalia (valtalajit) ja lisäksi havaittiin ainakin korpisammalta. Korpimainen alue on syntynyt tuoreen kankaan soistuksessa ja siinä on havaittavissa yhä lajistollista samankaltaisuutta.

Avoimen datan lähtötietoaineiston perusteella tarkastellulla alueella ei olisi metsälain mukaisia kohteita (<https://metsaan.fi/karttapalvelut>), mutta uomaa välittömine lähiympäristöineen voidaan pitää metsälain tarkoittaman kohteena (purojen välittömät lähiympäristöt). Lisäksi uomasta pohjoiseen siirryttäessä on tihkupintaa siellä täällä ja lähteisyyttä (lähteiden ja tihkupintojen välittömät lähiympäristöt), jotka ovat metsälain mukaisia luontotyyppisiä. Lisäksi mustikkakorvet, joita uoma lähiympäristöineen edustaa, on luokiteltu vaarantuneeksi luontotyyppiksi (VU). Yllä olevien kuvien kaltainen aukkoinen metsä, jossa sopivalla liitoetäisyydellä puita, on liito-oravalle mieluisin. Kuusikorvet ovat myös METSO-ohjelmassa mukana olevia arvokkaiksi nimettyjä elinympäristöjä.

Kun siirrytään korpialueelta länteen ja lounaaseen, maasto nousee ja korpimaisuus häviää ja täältä löytyy isojakin haapoja, mutta liito-oravasta merkkejä ei täältä löytynyt. Lounaassa kasvaa mustaherukkaa rinteessä. Lienee peräisin lähiasutuksesta. Lännessä, jossa uoma kohtaa kallion, on sen tyvellä runsaasti nuorta lehtipuuta, jotka voisivat toimia liito-oravan ruokailupaikkana, mutta ei pesimäalueena (ks. kuva raportista). Nuorten lehtipuiden lähellä kasvaa myös järeitö kuusia.

Muutosalueen pohjoisosa on selvästi tuoretta kuusikangasta. Sekapuuna on koivua ja mäntyä. Tuulenkaatoja on etenkin lännessä, lähellä hakkuualueita. Mustikka vallitsee kenttäkerrosta. Maapuita tai pystypökökkeitä ei kovin paljoa esiinny. Muuta lehtipuuta kuin koivua on niukalti. Kenttäkerroksen lajistossa ei ollut kovinkaan erikoista Vaikutti kuitenkin siltä, että vetistä kuusikorvipainannetta lukuun ottamatta kenttäkerroksen lajisto on tavanomaista tuorehkon kankaan lajistoa; mustikka, puolukka, variksenmarja, metsälauha, metsäalvejuuri, korpi-imarre, kielo, metsätähti, oravanmarja. Paikoin kenttäkerros oli niukka tiheästä kuusikosta johtuen.

Alueen linnustosta voidaan todeta seuraavaa: keski- ja pohjoisosiltaan aika tavanomaista tuoreen tai kuivahkon kankaan havumetsien lajistoa ja johon eteläosissa voi sekoittua myös kulttuuriympäristöjen suosioita. Tiira -havaintotietokanta (<https://www.birdlife>; katsottu 16.6. 2022) ei antanut erityisiä lajihavaintoja Uudistalonmäen alueelle. Maastokäyntien yhteydessä tehtiin havainnot seuraavista lajeista; mustarastas, peippo, pajulintu, punarinta talitiainen, sinitiainen (?), vihervarpunen ja pikkusieppo.

Laajemmin taustaksi kaavan muutosalueen lajitietoja tarkasteltiin <https://www.laji> -tietokannasta ja lajitietoja tiedusteltiin myös [laji.fi](https://www.laji) aineistopyyntöjärjestelmän kautta (konsulttiaineisto) ja mainittujen aineistojen perusteella alueelta löytyy havaintoja liito-oravasta (VU, DIR), jotka siis voitiin vahvistaa myös syksyn 2021 ja kevään 2022 maastokäynneillä. Havainnot sijaitsevat hieman eri paikoissa, mutta selvästi mainitulla korpimaisella alueella. Havainnot on koottu erilliselle kartalle.

Maastossa ei kyetty seuraamaan papanajälkiä esim. pohjoiseen, mutta voidaan olettaa, että alue on eräänlainen ”umpiperä”; lännessä on voimalinja ja hakkuualueita ja etelästä ja idässä omakotitaloasutusta, jotka kaikki toimivat tehokkaana kulkuesteenä liito-oravalle, mutta ei aivan välttämättä. Pohjoiseen Niirasenlahden rantaa myötäillen on puustoinen kuusta kasvava alue. Liito-orava etenkin urokset voivat liikkumisessaan alueelta toiselle olla aika joustava ja hyödyntää tehokkaasti pihapiirien puustoa. Havaitut

papanat (syyskuu 2021 ja kevät 2022) olivat vähäisiä ja se antaisi aiheen ehkä olettaa, että varsinaista pesimäalueesta ei olisi kysymys. Korpimaisen painanteen reunoilla (maaston hieman kohotessa) on paikoin kookkaita kuusia (kallion lähellä) tai kookkaita haapoja (etelä-lounas) mutta liito-oravasta ei näillä alueilla tehty havaintoja.

Pohjoisempi alue on puhdasta tuoretta kuusikangasta ja sinällään ei kovin sovelias liito-oravalle, mutta metsän merkitys liito-oravalle lienee siinä, että se toimii kulkureittinä pohjoiseen Niirasenlahden rantavyöhykettä pitkin.

Suositus: Alueen ydinalue (lännen kalliosta aina idän asutuksen lähelle keskittyen ojan varsialue lähiympäristöineen) tulisi jättää rakentamisen ulkopuolelle. Oma lähiympäristöineen on mustikkakorpea (VU Etelä-Suomessa) ja myös osin metsälakikohde ja METSO-elinympäristö. Myös lännen kallioselänne ja sen tyvialue tulisi sisältyä em. aluekokonaisuuteen, vaikka ei lakikohde olekaan. Liito-orava sinällään ei ihmistä karta, jos vain sopivaa ravintoa ja pesäpaikkoja on tarjolla. Se voi pesiä ullakolla tai linnun pöntössä. Tärkeä tekijä on liitomatka; se ei saisi olla enempää kuin 40 m. Asuinalueilla raivataan väistämättä puustoa tonteilta, kuusia ei erityisesti suositeta. Pohjoisosan asuinalueen muuttaminen AP-alueeksi muodostaa väistämättä riskin liito-oravan liikkumiselle.

Kaavallisena merkintänä voisi olla suo-1 merkintä (liito-orava) tai luo -katkoviivarajaus elinympäristön monipuolisuuden johdosta. Mikäli AP-rakentamista alueelle osoitetaan, tulisi sijoittaa mahdollisimman pohjoiseen kohtuullisen lähelle Nakertajaa, jolloin se myös tukeutuisi olemassa olemaan asutukseen.

- Kosteikkoaluesuunnitelma (Kankaistenlampi)
”Kangasniemen Kankaistenlammen kosteikkosuunnitelma 2021 (Suomen riistakeskus, SOTKA-hanke; Etelä-Suomen Salaojakeskus KVVY tutkimus Oy)”

Alla olevat lainaukset ovat Kankaistenlammen kosteikkosuunnitelmasta:

”Kosteikkosuunnitelma on laadittu Kangasniemen kunnan keskustaajama-alueen ytimessä sijaitsevalle soistuneelle ja osin huonosti kantavalle Kankaistenlammen alueelle. Kankaistenlampi on

ollut vielä 1970-luvulla avovesipintainen luonnonvesistö mutta se on sittemmin kasvanut pinnanmyötäisesti kokonaan umpeen, eikä alueella ole enää nykyisin näkyvää avovettä.

Kankaistenlammen halki on kaivettu 3–5 metrin levyinen kuivatusoja, joka laskee Puulaveden pohjoisosissa sijaitsevaan Niirasenlahteen. Kankaistenlammen keskiosissa on joitain avoimina säilyneitä puuttomia tai vähäpuustoisia suojuotteja, mutta muutoin alue on lähes kokonaisuudessaan tiheiden koivuvaltaisten metsiköiden hallitsemia. Notkon ylävämmillä kivennäismaarinteillä kasvaa lehtipuuvalltaisten metsien sekapuuna myös mäntyä ja kuusta. Nykyisin Kankaistenlammen alue saa vetensä noin 166 hehtaarin laajuiselta lähivaluma-alueelta, jonka vesistä huomattava osa on rakennetun taajama-alueen kovilta pinnoilta muodostuvia hulevesiä.”

”Kosteikkoalueen keskiosat ovat pääosin hyllyvää ja erittäin vetistä suomaastoa, jonka kantavuus on huono. Geologian tutkimuskeskuksen paikkatietoaineiston karttaotteen 04.01.2021 perusteella pinta- ja pohjamaan maalajit ovat alueella pääosin liejua (kts. suunnitelmaraportin kuva 1). Maasto jatkuu märkänä ja huonosti kantavana alueen itäpuolella monin paikoin rakennetun ympäristön reunaan asti, jossa rakennuskanta käyttöalueineen on perustettu Kankaistentiehen asti kokonaan täytemaille. Toimenpidealueen länsireuna on paremmin kantavaa kivennäismaata. Kosteikon perustamisen toimenpidealue ei sijaitse happamien sulfaattimaiden tunnetuilla esiintymisalueilla (tiedot tarkistettu Geologian tutkimuskeskuksen paikkatietoaineistoista, 04.01.2021)”

”Kosteikon perustamisen toimenpidealueella ei ole luonnonsuojelualueita tai tiedossa olevia uhanalaisten lajien esiintymispaikkoja. Kosteikkokartoitusten yhteydessä ei tehty myöskään sellaisia maastohavaintoja, jotka antaisivat viitteitä alueen erityisten luonto- ja/tai suojeluarvojen olemassaolosta. Toimenpidealueen kaivetuilla tai toimenpidealueelle vettä johtavilla ojaomilla ei ole myöskään tiedossa olevia kalataloudellisia arvoja.”

Tavoitteet

”Kankaistenlammen kosteikon perustamisen tavoitteena on edistää luonnon monimuotoisuutta, tehostaa vesiensuojelua sekä lisätä taajama-alueen virkistyskäyttöarvoa. Patoamalla perustettavat ja rakenteellisesti monimuotoiset kosteikot luovat potentiaalisia pesimä- ja poikueajan elinympäristöjä erityisesti monille vaatelialle ja taantuneille vesilintulajeille. Kankaistenlammen lähivesillä pesii vielä muun muassa äärimmäisen uhanalaiseksi luokiteltu punasotka sekä vaarantuneiksi luokitellut joushisorsa ja haapana. Kosteikon avulla olisi myös mahdollista viivyttää ja käsitellä nykyistä paremmin taajama-alueelta peräisin olevia hulevesiä, mikä vähentäisi osaltaan myös Niirasenlahteen päätyvää ulkoista kuormitusta.

Avovesipintaisen ja monivaikutteisen kosteikon perustaminen sekä alueen yhteyteen rakentuva polkuverkosto lintujen tarkkailupisteineen lisäisivät merkittävästi alueen virkistyskäyttöarvoa rakennetun ympäristön vastapainona. Kohde loisi toteutuessaan myös hienon ja monistettavissa olevan esimerkin ekologisesti kestävästä yhdyskuntarakentamisesta.”

Suunniteltu rakentaminen

”Kankaistenlammen kosteikon (vesipinta-ala n. 7,23 ha) toteutustapa perustuu ensisijaisesti patoamiseen. Patopengertä rakennetaan yhteensä noin 960 metriä kosteikon suunnitelmakartalla (liitepiirustus 1) esitetyn linjauksen mukaisesti. Patopenkereen harja rakennetaan tasoon +96.30 eli 0,5 metriä kosteikon maksimipadotustason +95.80 yläpuolelle.”

Yleisesti vaikutuksista

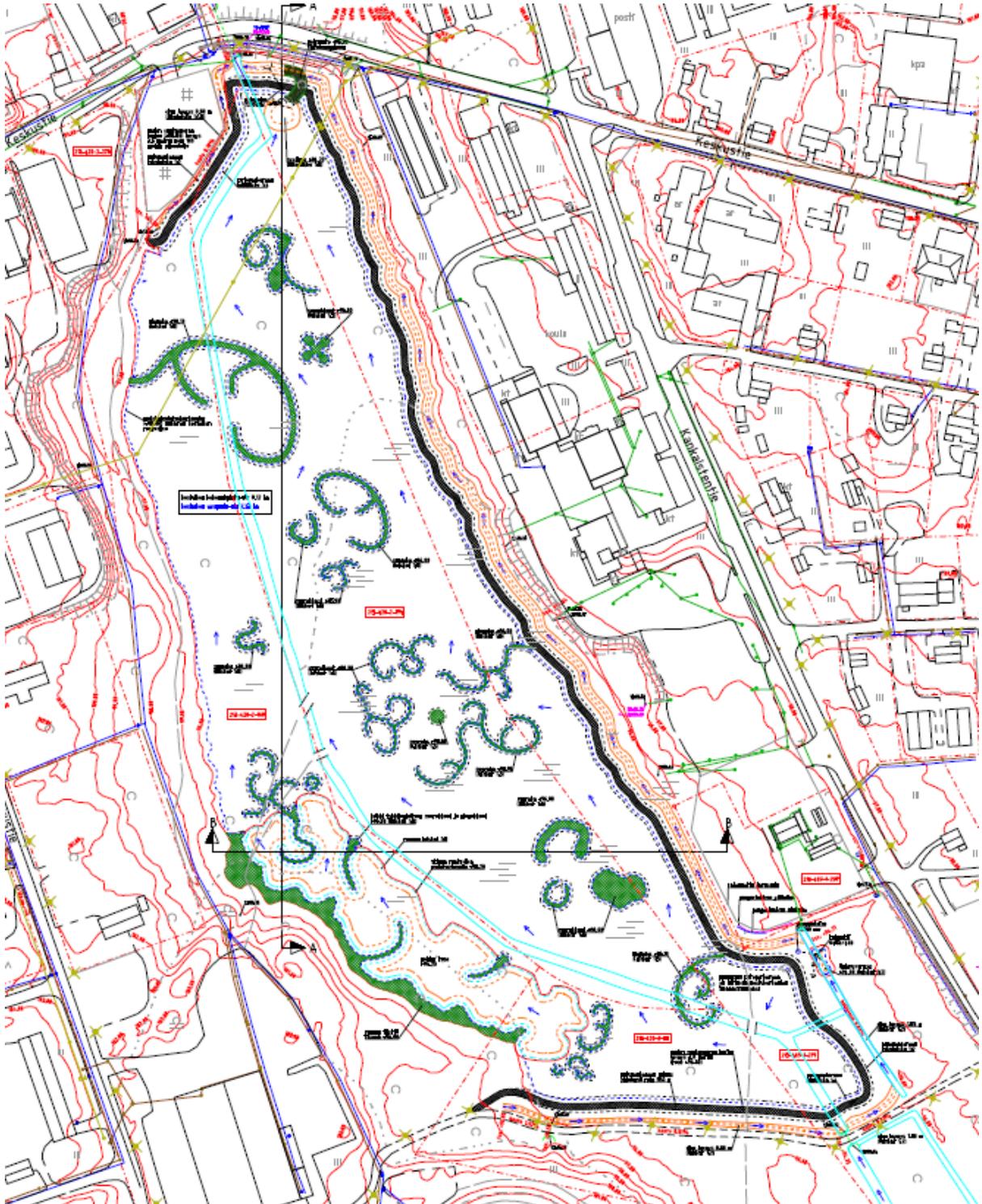
”Rakentamistoimenpiteiden onnistuessa suunnitelman mukaisesti kosteikon patoaminen on toteutettavissa hallitusti ja aiheuttamatta haittaa toimenpidealueen ulkopuolelle. Kosteikko- ja allasrakenteita ei perusteta luonnonsuojelu- tai pohjavesialueille, eikä kosteikon vesiä johdeta Natura-alueille. Tätä yksityiskohtaisempaa Natura-arvioinnin tarveharkintaa ei edellisestä johtuen esitetä. Toimenpidealueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei ole myöskään sellaisia muinaismuistolain (295/1963) perusteella rauhoitettuja suojelukohteita, joita rakentamistoimenpiteet voisivat uhata.

Laajan ja monimuotoisen kosteikon perustaminen lisää ennen kaikkea linnustolle tärkeiden pesimä-, poikue- ja ravinnonhankintaympäristöjen määrää. Hulevesien hallintaa keskittyvän monivaikutteisen ja laajan kosteikkoalueen perustaminen taajama-alueen toiminnalliseen ytimeen loisi toteutuessaan monistettavissa olevan hienon malliesimerkin ekologisesti kestävästä yhdyskuntarakentamisesta.”

Vesistövaikutukset

”Kosteikon rakentamistoimenpiteet on suunniteltu toteutettavaksi mahdollisimman kuivan ajankohtana sulan maan aikana. Lisäksi on edellytetty, että kaivutyöt toteutettaisiin mahdollisuuksien mukaan kuivakaivuna. Toimenpidealueen märkyys huomioiden on kuitenkin todennäköistä, ettei työohjeista ja etukäteisvarautumisesta huolimatta kaikkia suunniteltuja kaivutöitä pystytä suorittamaan yksinomaan kuivakaivuna. Tykkilumetuksen varastoaltaan kaivusta syntyvät merkittävimmät massat on tarkoitus siirtää kokonaan kosteikkoalueen ulkopuolelle, mikä vähentää massojen käsittelytarvetta kosteikkoalueen puolella. Myös kosteikkoalueelta poiskuljetettavien massojen käsittelystä on annettu selkeät työohjeet haitallisten vesistövaikutusten synnyn estämiseksi.

Koska suunnitellut kosteikkorakennustyöt ovat kertaluonteisia ja syntyvät vesistöhaitat siten lyhytkestoisia ja väistyviä, ei toimenpiteiden kokonaiskuormittavuutta voida pitää kovinkaan merkittävänä. Näin ollen on arvioitu, ettei suunnitelman mukaisista kosteikkorakentamistoimenpiteistä aiheudu ennalta ympäristönsuojelulain 4 luvun 28 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettua vesistön pilaantumista tai sen vaaraa.”

KUVA Ote Kankaistenlammen kosteikkosuunnitelmasta (kok. kosteikkosuunnitelmaraportissa)

Moderni rakennusperintö

Rakennushistoriaa koskevista tavoitteista yleiskaavaan on otettu suoraan "Välineitä taajaman elinvoimaisuuteen ja uusiutumiseen"-hankkeen 2.4.2019 muistiosta poimittuja yhteisesti edistettäviä kohteita, joilla on maakunnallista merkitystä.

1. Kangasniemen modernin rakennusperinnön kohteiden arviointi

Palaverissa käytiin läpi Kangasniemeltä 2018-2019 inventoidut modernin rakennusperinnön täydennyskohteet ja arvoitettiin ne. Ratkaisu oli yksimielinen.

Kohde	Arvo
Kunnantalo	Kulttuurihistoriallisesti merkittävä kohde, johon liittyy rakennushistoriallisia, maisemallisia ja historiallisia arvoja. Ehdolla maakunnallisesti merkittäväksi kohteeksi.
Päiväkoti	Kulttuurihistoriallisesti merkittävä kohde, johon liittyy rakennushistoriallisia, maisemallisia ja historiallisia arvoja. Ehdolla paikallisesti merkittäväksi kohteeksi.
Lukio, entinen kirkonkylän kansakoulu	Kulttuurihistoriallisesti merkittävä kohde, johon liittyy rakennushistoriallisia ja historiallisia arvoja.
Beckerintien koulu, yhteiskoulun lisäsiipi	Kulttuurihistoriallisesti merkittävä kohde, johon liittyy rakennushistoriallisia arvoja.
Paloasema	Kulttuurihistoriallisesti merkittävä kohde, johon liittyy rakennushistoriallisia, maisemallisia ja historiallisia arvoja. Ehdolla paikallisesti merkittäväksi kohteeksi.
As Oy Piispanranta, entinen kirkkoherranvirasto	Kulttuurihistoriallisesti merkittävä kohde, johon liittyy rakennushistoriallisia, maisemallisia ja historiallisia arvoja. Sisältyy kokonaisuuteen, joka on ehdolla maakunnallisesti merkittäväksi alueeksi.
As Oy Pappilanmäki, entinen kanttorila	Kulttuurihistoriallisesti merkittävä kohde, johon liittyy rakennushistoriallisia, maisemallisia ja historiallisia arvoja. Sisältyy kokonaisuuteen, joka on ehdolla maakunnallisesti merkittäväksi alueeksi.
Pappilantie 6, entinen kappelispapin asuinrakennus	Kulttuurihistoriallisesti merkittävä kohde, johon liittyy rakennushistoriallisia, maisemallisia ja historiallisia arvoja. Sisältyy kokonaisuuteen, joka on ehdolla maakunnallisesti merkittäväksi alueeksi.
Seurakuntakeskus	Kulttuurihistoriallisesti merkittävä kohde, johon liittyy rakennushistoriallisia ja maisemallisia arvoja. Ehdolla paikallisesti merkittäväksi kohteeksi.
Terveyskeskuksen alue - ent. kunnansairaala - Tk laajennus	- Kulttuurihistoriallisesti merkittävä kohde, johon liittyy maisemallisia ja historiallisia arvoja. - Kohteella on maisemallisia arvoja.

- terveyskeskus	- Kulttuurihistoriallisesti merkittävä kohde, johon liittyy maisemallisia, rakennushistoriallisia ja historiallisia arvoja.
Vesitorni	Kulttuurihistoriallisesti merkittävä kohde, johon liittyy rakennushistoriallisia arvoja.
Kangasniemen Pankkikulma Oy	Kulttuurihistoriallisesti merkittävä kohde, johon liittyy rakennushistoriallisia arvoja.
Otto Mannisen tie 6, entinen Osuusliike Savonseutu	Kulttuurihistoriallisesti merkittävä kohde, johon liittyy rakennushistoriallisia ja maisemallisia arvoja. Sisältyy kokonaisuuteen, joka on ehdolla maakunnallisesti merkittäväksi alueeksi.
Otto Mannisen tie 5	Kulttuurihistoriallisesti merkittävä kohde, johon liittyy rakennushistoriallisia ja maisemallisia arvoja. Sisältyy kokonaisuuteen, joka on ehdolla maakunnallisesti merkittäväksi alueeksi.
Otto Mannisen tie 8, entinen Kangasniemen Osuuskassa	Kulttuurihistoriallisesti merkittävä kohde, johon liittyy rakennushistoriallisia ja maisemallisia arvoja. Sisältyy kokonaisuuteen, joka on ehdolla maakunnallisesti merkittäväksi alueeksi.
Keskustie 1, entinen Kansallis-Osake-Pankki	Kulttuurihistoriallisesti merkittävä kohde, johon liittyy rakennushistoriallisia ja maisemallisia arvoja. Sisältyy kokonaisuuteen, joka on ehdolla maakunnallisesti merkittäväksi alueeksi.
Kiinteistö Oy Kangasniemen Säästölä	Kulttuurihistoriallisesti merkittävä kohde, johon liittyy rakennushistoriallisia ja maisemallisia arvoja.
Asunto Oy Kangasniemen Keskus, Keskustie 2	Kulttuurihistoriallisesti merkittävä kohde, johon liittyy rakennushistoriallisia ja maisemallisia arvoja.
Torikulma, Keskustie 3	Kulttuurihistoriallisesti merkittävä kohde, johon liittyy rakennushistoriallisia ja maisemallisia arvoja.
Joutsantie 11, entinen peltiseppä Salmen liikerakennus	Kulttuurihistoriallisesti merkittävä kohde, johon liittyy rakennushistoriallisia arvoja.
Syvälahden lava	Kulttuurihistoriallisesti merkittävä kohde, johon liittyy maisemallisia ja historiallisia arvoja. Ehdolla paikallisesti merkittäväksi kohteeksi.
Salmelan leirikeskus	Kulttuurihistoriallisesti merkittävä kohde, johon liittyy maisemallisia ja historiallisia arvoja. Ehdolla paikallisesti merkittäväksi kohteeksi pl. päärakennus.
Kangasniemen työväentalo	Kulttuurihistoriallisesti merkittävä kohde, johon liittyy rakennushistoriallisia ja historiallisia arvoja. Ehdolla paikallisesti merkittäväksi kohteeksi.
Kankaistentie 4, entinen valti-on virastotalo	Kulttuurihistoriallisesti merkittävä kohde, johon liittyy rakennushistoriallisia ja historiallisia arvoja.
Helluntiseurakunnan rukoushuone Eelim	Kulttuurihistoriallisesti merkittävä kohde, johon liittyy historiallisia arvoja.
Kangasniemen linja-autoasema	Kulttuurihistoriallisesti merkittävä kohde, johon liittyy rakennushistoriallisia ja maisemallisia arvoja. Ehdolla paikallisesti merkittäväksi kohteeksi.
Kiviniementie 16 (alue)	Kulttuurihistoriallisesti merkittävä alue, johon liittyy kulttuurihistoriallisia arvoja.

Vieressä kuvakaappauksena olevassa muistiossa on kirjattu kohteet, joita on käsitelty palaverissa 2.4.2019 Modernin rakennusperinnön kohteiden täydennyskohteista ja niiden arvotuksesta.

Yleiskaavaan on kunnan kanssa yhteisesti sovittu huomioitavan kohteet, jotka on arvoitettu maakunnallisesti arvokkaiksi.

Kohteet:

Kunnantalo

As Oy Piispanranta (ent. kirkkoherranvirasto)

As Oy Pappilanmäki (ent. Kanttorila)

Pappilantie 6, asuinrakennus

Otto Mannisentie 6 (Savonseutu)

Otto Mannisentie 5

Otto Mannisentie 8 (Osuuskassa)

Keskustie 1 (KOP)

Lisäksi kohteina on huomioitu:

Lääkärintalo (Sairaالاتie 11)

Salmelan leirikeskus

talousrakennuksia.

Kirkon ympäristö rakennuksineen ja rakenteineen

Rakennuskohteiden kuvauksesta ja niihin liittyvistä arvoista on laadittu kooste Etelä-Savon

kulttuuriperintötietokannasta

(kulttuuriymparisto.fi) erilliseen

liitteeseen (liite 4, Kangasniemen

Kirkonkylän osayleiskaavan

muutokset. Kooste

kulttuuriperintökohteista ja niiden

kuvauksista, 7.9.2023)

3.3 Kaupallisten palvelujen sijoittuminen

Kaupallisessa selvityksessä on tietyn edellytyksin todettu Lapaskankaan alueella olevan kaupallisten palvelujen sijoittumisen potentiaalia. Lisäksi selvityksessä on tunnistettu myös keskustan alueen kehittämisen kohteita. Lapaskankaan risteysalueen tuntumaan on kaupallisten palvelujen selvityksen 2006 jälkeen sijoittunut erikoistavarakaupasta ainakin Tokmanni-ketjun myymälä. Risteyksen lähialueelle, joka on kaupan ja markkinoiden näkökulmasta potentiaalisin sijoittumispaikka, ei ole varsinaisesti enää vapaata tonttitilaa. Vapaat tonttialueet sijoittuvat hiukan risteysalueen ulkopuolelle, joten risteysalueen koillisnurkka on tunnistettu potentiaalisesti palvelujen kehittämisen alueeksi.

Alueen karkea liikennetuotos arvioidaan tilaa vaativat kaupan periaatteilla. Alla olevasta taulukosta voidaan havaita, että on arvioitu, että tilaa vaativaan kauppaan kuljetaan pääsääntöisesti henkilöautolla.

alle 20 000 asukkaan seudut	Kulkutapa (osuus tehdyistä matkoista, %)			
	jalan	polkupyörällä	henkilöautolla	joukkoliikenteellä
keskimäärin koko seudulla	5 %	1 %	93 %	1 %

Ote tilaa vaativan kaupan liikennesuoritteiden jakaumasta. Taulukko lainaus oppaan "Liikennetarpeen arviointi maankäytön suunnittelussa"-mukaan

Esimerkkejä paljon tilaa vaativan erikoistavaran kaupan matkatuotoksista:

kaupan toimiala	käyntejä/100 myynti-m ²	kuorma-auto-kuljetuksia/100 myynti-m ²
moottoriajoneuvojen kauppa ja huolto	4–10	0,2–0,4
huonekalu- ja sisustuskauppa	9–28	0,1–0,2
rauta- ja rakennustarvikekauppa	8–22	0,3
kodintekniikka-kauppa	11–24	0,1–0,3

Tiva-kaupan matkatuotokset arvio/vrk. Taulukko

lainaus oppaan "Liikennetarpeen arviointi maankäytön suunnittelussa"-mukaan

Kuva. Liikennemääräarvio Lapaskankaan risteysalueella tämän hetkisen (10/2024) tilanteen mukaan. (suomenvaylat.vayla.fi)

Yllä olevista taulukoista laskettujen arvioiden mukaan esimerkiksi 500 m² myymälä aiheuttaisi alueella 20-140 ajoneuvon liikennetuotoksen vuorokaudessa, riippuen tiva-kaupan tyypistä. Määrä alueella koostuisi osittain ohiajavista ajoneuvoista ja osittain kuntakeskuksen sisäisistä matkoista. Tämän lisäksi se tuottaisi maksimissaan muutaman raskaan ajoneuvon ajon viikkotasolla.

3.4 Kohdekohtaiset tavoitteet valmisteluvaiheessa

Kaava-alueella olevat muutoskohteet on numeroitu. Numeroidut kohteet löytyvät indeksikartasta kohdasta 1.1 Suunnittelualue. Kaavan lähtökohtaiset tavoitteet kohteittain olivat nähtävillä erillisellä osallistumis- ja arviointisuunnitelman tavoiteliitteellä. Palautteen perusteella tavoitteita tarkennettiin ja tavoitteet liitettiin osaksi kaavaselostusta. Tavoitteita tarkennetaan kaavaprosessin edetessä (kohdat 3.4 ja 3.5).

3.5 Kohdekohtaisten tavoitteiden tarkentuminen kaavaluonnokseen

Tavoiteasettelussa osallistumis- ja arviointisuunnitelman kanssa nähtävillä ollut kohde nro 9, Joutsantien eteläpuolinen vanha kaatopaikka on poistettu kohteista ja korvattu se Kankaistenlammen kosteikkoalueella kaavaluonnokseen. Kosteikkoalueesta on tehty erillinen suunnitelma.

Kohdekohtaiset tarkennetut tavoitteet ovat kaavaselostuksen erillisenä liitteenä (liite 1).

Kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtävilläolosta on saatu lausuntoja sekä mielipiteitä, jotka ovat ohjanneet tavoiteasettelua edelleen, sekä kaavaluonnokseen otettujen kohteiden sisältöä, aluerajauksia sekä kohteiden perusteita.

3.6 Kohdekohtaisten tavoitteiden tarkentuminen kaavaehdotukseen

Osayleiskaavan muutos tuli vireille 1.7.2021 ja kaavaluonnos laadittiin 8.9.2023. Kaavaluonnoksesta jätettiin kuulemisaikana (16.11. – 18.12.2023) 8 lausuntoa ja 2 huomautusta. Lausuntojen ja huomautusten sisältö on esitetty kursivoituna seuraavassa lyhyesti (ks. tarkemmin palautteen sisältö alkuperäisistä lausunnoista tai huomautuksista). Kaavanlaatijan vastine jätetyistä lausunnoista ja huomautuksista:

1. Mikkelin seudun ympäristöpalveluiden lausunto 27.11.2023

Ympäristöpalvelut on antanut kirkonkylän yleiskaavoituksesta aiemman lausunnon 17.6.2021. Yleiskaavan luonnoksessa esitetään poistettavaksi jätevedenpuhdistamolle tehty aluevaraus tarpeettomana. Ympäristöpalveluista pyydetään varmistamaan, että jätevedenpuhdistamolla on riittävästi tilaa sen nykyisellä sijaintipaikalla myös tulevaisuuden tarpeita varten. Puhdistamo ei ole täyttänyt kaikkia sille asetettuja vaatimuksia parin viime vuoden ajalta. Puhdistamon tarkkailuohjelman mukaisessa näytteenotossa on havaittu nouseva trendi sekä tulevassa että lähtevässä kuormassa vuoden 2020 jälkeen. Laitoksen valvoja on esittänyt antamassaan lausunnossa, että laitos on mahdollisesti ylittänyt mitoitusarvonsa ja se on vaikeuttanut vaadittuun puhdistustulokseen pääsemistä.

Vastine: *Nykyisin puhdistamo löytyy Marjoniemestä ja se on riittävä kunnan tarpeisiin. Nykyisessä paikassa on myös kehittämismahdollisuuksia tarvittavissa määrin.*

Lausunnossa pyydetään myös arvioimaan, onko kunnassa tarvetta lumen- ja maankaatopaikalle, ja onko sille tehtävä aluevarauksia.

Vastine: *Kunnassa ei ole tällä hetkellä tarvetta varata alueita kyseisiin tarkoituksiin. Nykyiset alueet ovat riittäviä. Lumenkaatopaikka sijaitsee tällä hetkellä Hanhisuon alueella.*

2. Etelä-Savon pelastuslaitoksen lausunto 30.11.2023

Etelä-Savon pelastuslaitoksella ei ole kaavoituksen tässä vaiheessa huomautettavaa osayleiskaavan luonnosvaiheesta. Kaavatyön edetessä pelastuslaitos lausuu tarvittaessa lisää.

Vastine: *Merkittään tiedoksi.*

3. Riihisaari – Savonlinnan museon lausunto 15.12.2023

Museo on lausunut hankkeen OAS:sta 25.8.2021. Museo lausuu hankkeesta kulttuuriympäristön kannalta. Kaavamutoksen yhtenä tavoitteena on huomioida Kangasniemen kirkon ympäristö - RKY-alue aluerajauksella ja tehdä sille kulttuuriympäristön huomioiva kaavamääräys. Toisena tavoitteena on tarkastella taajamassa sijaitsevien rakennusperintökohteiden huomioimista kaavassa. Alueella on modernin rakennusperinnön inventoinnin yhteydessä todettu useita kulttuurihistoriallisesti merkittäviä kohteita. Museo pitää ilahduttavana modernin rakennuskannan huomioimista kaavassa. Rakennuskohteiden kuvauksesta ja niihin liittyvistä arvoista on laadittu kooste Etelä- Savon kulttuuriperintötietokannasta erilliseen liitteeseen.

Vastine: *Merkittään tiedoksi.*

Yleiskaavaan on otettu suoraan "Välineitä taajaman elinvoimaisuuteen ja uusiutumiseen"-hankkeen 2.4.2019 muistiosta poimittuja yhteisesti edistettäviä kohteita, jotka on arvioitu maakunnallisesti merkittäviksi. Lisäksi kohteina on huomioitu asemakaavassakin huomioituja kohteita (Lääkärintalo (Sairaالاتie 11), Salmelan leirikeskuksen talousrakennuksia). Yleiskaavassa olisi suotavaa huomioida myös taajaman paikallisesti merkittävät kohteet. Jos niitä ei kuitenkaan nyt oteta huomioon, niin kaavaan on hyvä pohtia mainintaa, että mahdollinen suojelu tulee selvittää tarkemman suunnittelun yhteydessä.

Vastine: *Paikallisesti merkittäviä kohteita pohditaan tarkemmassa suunnittelussa ja asemakaavoituksessa.*

SR-määräyksessä mainitaan, että rakennusta ei saa purkaa ilman MRL 127 §:ssä tarkoitettua lupaa. Määräys "rakennusta ei saa purkaa" edistäisi paremmin rakennuksen ja sen arvojen säilymistä, joka on suojelun tavoitteena. Kaavamerkinnän s-1 määräykseen museo ehdottaa lisättäväksi, että korjaus- ja muutostöistä on pyydettävä lausunto museoviranomaiselta tai muutoksista on neuvoteltava museoviranomaisen kanssa.

Vastine: *Merkinnät SR ja s-1 ovat alkuperäisen osayleiskaavan mukaisia ja merkintöjen muuttaminen olisi ristiriidassa nykyisen kaavan kanssa. Koska kyseessä on oikeusvaikutukseton ja strateginen/ohjeellinen yleiskaava, ei ole tarpeen tehdä niin tarkkoja määräyksiä tässä vaiheessa, vaan tarkemmat suojelumääräykset tarkastellaan asemakaavoituksen yhteydessä.*

Kirkon aluetta koskee merkintä YK-1. Uusi kirkkolaki on tullut voimaan 1.7.2023 ja kaavamääräyksessä viitattuihin kirkkolain pykäliin on tullut muutoksia, jotka tulee päivittää.

Vastine: *Päivitetään kirkkolain pykälät kaavamääräyksiin.*

Savonlinnan museolla ei ole arkeologisen kulttuuriperinnön osalta huomauttamista kirkonkylän osayleiskaavan muutoksista.

Vastine: Merkitään tiedoksi.

Savonlinnan maakuntamuseon nimi on nykyään Riihisaari - Savonlinnan museo, joka tulee muuttaa osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan oikein.

Vastine: Korjataan nimi osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan.

4. Väyläviraston lausunto 18.12.2023

Väylävirastolla ei ole huomautettavaa Kangasniemen kirkonkylän osayleiskaavaluonnokseen.

Vastine: Merkitään tiedoksi.

5. Pohjois-Savon ELY-keskuksen (liikenne ja infrastruktuuri -vastuualue) lausunto 19.12.2023

Keskeisen muutos Liikenne -vastuualueen näkökulmasta kohde 1a. Lapaskankaan risteysalueen kehittäminen, jossa voimassa olevan yleiskaavan M-alueelle, valtatie 13 (Mikkelintie) ja maantien 447 (Pieksämäentie) koilliskulmaukseen on osoitettu uusi PK-alue (yksityisten palvelujen ja hallinnon alue). Kaavaselostuksessa on mainittu, että ”tieyhteys on katsottu voitavan tehdä esim. Pieksämäentieltä, Hallitien vastapäätä”. Pohjois-Savon ELY-keskuksen Liikenne -vastuualueen käsityksen mukaan aluevarauksen liittymäratkaisuihin ja niiden toimivuudesta ei ole tehty tarkempaa liikenteellistä selvitystä. Liikenne -vastuualue on tuonut viranomaisneuvottelussa 10.8.2023 esiin, että Hallitietä vastapäätä oleva liittymä on yksityistieliittymä, eikä 4-haaraliittymä ole suositeltava liittymätyyppi ko. liikenneympäristössä, jossa aluevarauksen toiminta oletettavasti tuottaa lisää liikennettä Pieksämäentielle (mt 477). Yleiskaavatyön yhteydessä tulisi karkeasti arvioida PK-aluevarauksen liikennetuotosta ja liittymäjärjestelyjä, vaikkakin tarkempi liikennesuunnittelu on osa asemakaavoitusta.

Vastine: Liittymän paikka haetaan vasta asemakaavavaiheessa. Poistetaan mahdolliset maininnat kaavaselostuksesta, sillä asiasta ei ole vielä tarkempia päätöksiä tai selvityksiä. Lisätään arviointi liikennetuotoksista esitetyn mukaan.

Kaavaluonnoksen esitystapa, jossa kaavamuutosalueet on esitetty värikkäinä osa-alueina, osana mustavalkoista olemassa olevaa osayleiskaavaa, on hyvin havainnollinen. Samalla kiinnittyy huomio, että voimassa olevassa osayleiskaavassa on aikanaan esitetty sekä olemassa olevat kevyen liikenteen väylät, että yhteystarpeet samalla merkinnällä. Voimassa olevasta kaavakartasta ei siis erota, mitkä ovat olevia väyliä, mitkä uusia varauksia tai yhteystarpeita. Mikäli mahdollista, olevien kävelyn ja pyöräliikenteen väylien sekä tulevien tarpeiden erottelu eri merkinnällä olisi havainnollista. Samoin voimassa olevasta kaavakartasta puuttuu myös maanteiden toiminnallista luokkaa osoittavat kirjainlyhenteet (vt, st, yt/kk).

Vastine: Tämä tarkennus (uudet vs. vanhat väylät) olisi paikallaan, mutta se on kaavateknisesti vaikeaa. Käytännössä tällöin tulisi muuttaa koko kaavan vastaavat merkinnät, mikä ei ole tässä vaiheessa tavoitteena.

6. Etelä-Savon maakuntaliiton lausunto 20.12.2023

Maakuntakaavan merkinnät on otettu hyvin huomioon kaavaratkaisussa ja Etelä-Savon maakuntaliitto pitää Kangasniemen kirkonkylän osayleiskaavan muutosluonnosta maakuntakaavan mukaisena. Maakuntaliitolla ei ole huomautettavaa kaavaratkaisuun.

Vastine: Merkitään tiedoksi.

7. Etelä-Savon ELY-keskuksen lausunto 11.1.2024

Kunnan keskustaajaman yleiskaavalla on merkittävä rooli kunnan elinvoiman ylläpitämisessä ja on erittäin hyvä, että Kangasniemen kunta huolehtii kaavan ajantasaisuudesta. Muutosluonnokset ovat sinänsä hyvin perusteltuja, joskin työtä hankaloittaa jossain määrin nykyisen kaavan ”tekninen” vanhentuneisuus ja kaavamerkintöjen mahdolliset tulkintaerot.

Kulttuuriympäristöarvot

Kaavaselostukseen kohtaan 3.1 alueella tehdyt selvitykset ja aineistot tulee lisätä Etelä-Savon kulttuuriperintötietokannan rakennetun kulttuuriympäristön inventoinnit ja Museoviraston laatima inventointi (RKY), joka on valtioneuvoston päätöksellä otettu maankäyttö- ja rakennuslakiin (MRL 132/1999) perustuvien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden tarkoitukselliseksi inventoinniksi rakennetun kulttuuriympäristön osalta vuonna 2009. Kaavamerkinnän SR kaavamääräyksessä todetaan, ettei rakennusta saa purkaa ilman MRL 127 §:ssä tarkoitettua lupaa. Kaavamerkintä tulisi olla muodossa rakennusta ei saa purkaa. Kaavamerkinnässä km tulisi mainita, että alueen suunnittelun lähtökohdaksi on otettava kulttuurihistoriallisesti merkittävä ympäristö, jonka arvot säilytetään. Suojelu ratkaistaan tarkemmin asemakaavoituksen yhteydessä. Alueella tapahtuva uudis- ja korjausrakentaminen ja muut suoritettavat toimenpiteet on sopeutettava rakennetun kulttuuriympäristön ominaispiirteisiin, taajamakuullisiin, kulttuurihistoriallisiin ja/tai maisemallisiin arvoihin.

Vastine: Lisätään lausunnossa mainitut inventoinnit kaavaselostukseen. SR-merkinnän osalta ks. vastine museolle kohdassa 3. Merkinnän km osalta kaavamääräystä voidaan täydentää lausunnon ehdotuksen mukaisesti.

1a Lapaskankaan risteysalueen kehittäminen

Kaavaluonnoksen kohdekohtaisten tavoitteiden mukaan muutoskohteessa 1a tutkitaan mahdollisuutta osoittaa uuden kiertoliittymän alueelle tilaa vaativan kaupan ja muiden toimitilojen aluetta. Kaavaluonnoksessa risteysalueen koillispuolelle osoitetaan aluevaraus PK yksityisten palvelujen ja hallinnon alue. Koska kaavamerkintä käytännössä mahdollistaneen alueen osoittamisen asemakaavalla kokonaan kaupan toiminnolle, tulee ratkaisu perustella kaavaselostuksessa. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa (OAS) yhdeksi kaavan lähtöaineistoksi mainitaan 2008 laadittu Lapaskankaan kaupallinen selvitys ja alustava kehittämissuunnitelma, mutta selostuksessa selvitystä ei käsitellä lainkaan. Koska Etelä-Savon maakuntakaavassa Lapaskankaalle ei ole osoitettu seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan suuryksikön merkintää (km), on Lapaskankaalle osoitettavan kaupan laatua ja myymäläkokoa tarpeen rajoittaa kaavamääräyksellä. ELY-keskus muistuttaa, että kaavoitettaessa kaupallisia toimintoja keskusta-alueen ulkopuolelle tulee huomioida maankäyttö- ja rakennuslain 9 a luku Vähittäiskauppaa koskevat erityiset säännökset.

Vastine: Lisätään perusteluita kaupallisten palvelujen osalta kaavaselostukseen. Myymäläkokoa ratkaistaan asemakaavassa.

Syvälahden länsirannalla sijaitsevan RA/AP-alueen ja PK-alueen välinen metsäalue olisi asuinrakennuspaikkojen yksityisyyden ja rauhallisuuden varmistamiseksi syytä osoittaa esim. suojaviheralueeksi (EV).

Vastine: Suojaviheralue (EV) lisätän kaavaehdotukseen.

1b. Lapaskankaan teollisuusalueen laajennus

Mikäli alueen hulevedet virtaavat Ruovedenselälle, on syytä arvioida kaavaratkaisun vaikutuksia sen veden laadulle ja huomioida asia tarvittaessa kaavamääräyksellä.

Vastine: Hulevesistä ja niiden käsittelystä kirjataan määräys kaavamääräyksiin. Hulevesien käsittely huomioidaan tarkemmin asemakaavoituksessa ja rakennusluvituksessa.

1c, Lapaskankaan teollisuusalueen laajennus, pohjoinen

Kaava-alueen laajennus koskee Paukkusuon ampumarataa, joka on Etelä-Savon maakuntakaavassa (päivitetty 2016) osoitettu merkinnöillä me Melualue sekä ea 6.10 Ampumarata. Melualuemerkintä (me) on informatiivinen eikä todellisuudessa osoita melualueen laajuutta. Vaikka yleiskaava tällä alueella onkin oikeusvaikutuksen ja vaikka alueelle ei olla osoittamassa melulle herkkiä toimintoja, olisi kaavassa syytä käyttää ampumaradan ympäristöluvan mukaista melualueerajausta. Asiaa tulee käsitellä kaavaselostuksessa.

Vastine: Alueella on selvitetty melutasoja mittauksin vuonna 2016 ja niistä löytyy mittaustulokset sekä raportointi. Tarkistetaan melualueerajaus sekä täydennetään kaavaselostusta tältä osin.

11. Uudistalonmäki

Luo-4 -merkintä turvaa sinänsä riittävästi liito-oravan elinympäristöä, mutta määräys voisi olla selkeämpikin, esim.: Liito-oravan esiintymisalue, jolla sijaitsee lajin lisääntymis- ja levähdyspaikkoja, joita ei luonnonsuojelulain 79 §:n mukaan saa hävittää eikä heikentää. Alueen puusto tulee säilyttää ja hoitaa niin, että liito-oravana pesäpuut, niitä suojaavat puut sekä ravinnonhankinnan ja liikkumisen kannalta riittää puusto säilytetään.

Vastine: Muutetaan luo-4-merkintää lausunnon esityksen mukaisesti.

8. Kangasniemen kunnan rakennusvalvonnan lausunto 2.5.2024

Rakennusvalvonnalla ei ole huomautettavaa vireillä olevasta yleiskaavojen muutoksista.

Vastine: Merkitään tiedoksi.

HUOMAUTUKSET

1. Huomautus 26.9.2023

Huomauttajan mukaan ydinkeskustassa (Otto Mannisen tie ja Joutsantie) tärkeintä olisi, että päästäisiin pois rakennusten sillisalaatista. Monia arkkitehtuuriltaan ja rakennusmateriaaleiltaan erilaisia rakennuksia on rakentunut sekaisin sinne tänne. Samantyyppisiä rakennuksia pitäisi olla useampi vierekkäin ja tiettyä yhtenäisyyttä tulisi olla etenkin Otto Mannisen tien varrella. Muualta tulijoiden pääväylä Joutsantie on myös tärkeä tässä asiassa. Puurakentamisen edistäminen saattaisi tuoda tähän jonkinlaisia ratkaisuja. Myös erilaiset lisärakenteet, kuten lipputangot, tuuliviirit, istutukset (puukujanteet) toisivat ryhtiä ja ilmeikkyyttä katukuvaa. Myös arkkitehti Hilding ja taidemaalari Ragnar Ekelundin perinnön vaaliminen ja siltä pohjalta uuden luominen tulisi olla kaavoituksen pilareita. Rukoushuone Betania voisi olla veljesten sekä Hildingin vaimon Evan elämäntöiden esittelytilana. Kunnan matkailuinfo ja ehkä residenssitoimintaa voisi olla myös rakennuksessa. Tämä loisi ohjaa myös kunnan näkyvyyden, tunnettavuuden ja matkailun edistämiseen. Edellä esitetyt asiat ovat toki ensisijaisesti asemakaava-asioita.

Vastine: *Huomauttaja esittää paljon hyviä kehitysehdotuksia ja ideoita alueelle. Kuten huomautuksessa todetaankin, nämä asiat ratkaistaan kuitenkin enemmän asemakaavoituksessa ja tarkemmassa suunnittelussa. Laitetaan ideat muistiin tulevaisuuden varalle.*

Huomauttaja toteaa, että kirkonkylän Puula rantoineen ja rakennettava kosteikko muodostavat hyvät lähtökohdat luontoharrastuksen ja -matkailun edistämiseen taajamassa ja lähiympäristössä. Tämä luo uusia ulottuvuuksia mm. perhematkailulle. Uudistalonmäen aluetta tulisi kehittää tähän kuuluvana yhtenä lenkinä ja huomioitava myös autojen pysäköinti. Tähän kuuluvana voisi olla myös vanha kaatopaikka-alue lähiympäristöineen. Sitä tulisi kehittää lintu-, pörriäis- ja perhosniittynä. Nyt jo siellä on varsinkin lintujen muuttoaikana runsaasti liikettä. Pitäisi rakentaa joitakin näköalatasanteita, lintutorni tai ehkä kevytrakennuksia ja katoksia. Ne toimisivat todennäköisesti myös pääskyjen pesimäpaikkoina. Sähköä voitaisiin tuottaa niihin myös aurinkopaneeleilla. Nykytilanteesta tulisi laatia ainakin suuntaa antava kasvillisuus-, hyönteis- ja linnustonselvitys. Vanha kaatopaikka-alue ympäristöineen saattaisi toimia myös ympäristötaiteen esittelypaikkana, jonka keskiössä tekijöinä olisivat kuntalaiset, vapaa-ajan asukkaat, monipaikkalaiset ja muut vastaavat luontoa kunnioittavat. Kaatopaikka-alueella teokset tehtäisiin tietenkin pinta-asennuksena. Tärkeää on myös, että alueella on autojen parkkipaikka.

Vastine: *Tässä on myös paljon hyviä ideoita alueiden jatkokehittämiseen. Yleiskaavavaiheessa ei laadita huomauttajan mainitsemia yksityiskohtaisia selvityksiä, vaan niiden tarvetta arvioidaan detaljitason suunnittelussa.*

Tarvittavia yleiskaavamerkintöjä edellä mainittujen ehdotuksien pohjaksi voisivat olla mm. kevyen liikenteen yhteystarve, maisemallisesti arvokas alue, kaupunki- ja kyläkuvallisesti arvokas alue, alue, jolla on säilytettäviä ympäristöarvoja, luonnon monipuolisuuden kannalta erityisen tärkeä alue, kehittämisalue, retkeily- ja ulkoilualue, virkistys- ja matkailukohde...

Vastine: *Osa näistä merkinnöistä löytyy jo kaavasta, esimerkiksi km-alue. Km-aluetta tullaan kehittämään vielä jatkossakin. Yksityiskohtaisempia merkintöjä pohditaan tarvittaessa asemakaavoituksessa.*

Luontoselvityksessä puhutaan vanhan kaatopaikka-alueen luontaisena toimenpiteenä metsittämistä. Huomauttaja kysyy, käykö metsittäminen, ettei rikota maaperässä olevia rakenteita. Niityistä on muutenkin pulaa Suomessa. Erään strategian mukaan niittyjä pitäisi olla lisää vuoteen 2035 mennessä 10 000 hehtaaria. Kaavoittaja ehdottaa myös aurinkopaneeleita. Nyt tosin näyttää, että ko. alue ei olekaan jostain syystä mukana kohteena lopullisessa osayleiskaavan muutoksessa. Huomauttaja kysyy syytä tähän muutokseen.

Vastine: *Kaatopaikka-alue on mukana osayleiskaavan muutoksessa ja löytyy kaavakartasta. Alueen tavoitteet löytyvät kohteena nro 12.*

2. Huomautus 11.12.2023

Luonnosvaiheen osayleiskaavassa osassa Kiertokalliontie – Hiihtomaja – Karhuvuori – Levälahdentie alueella on valaistu kuntopolku/-latu, mutta sitä ei ole merkitty ko. kaavaan siten, kuin se sijaitsee käytännössä ja opaskartassa (Kangasniemen kunta). Huomauttajat esittävät, että valaistu kuntopolku/-latu päivitetään osayleiskaavaan olemassa olevaan sijaintiin liitteenä olevan kartan mukaisesti.

Osayleiskaavaluonnoksessa Levälahdentie – Suurolantie alueella on Otto Mannisen latu, jota ei ole ko. kaavaan merkitty. Latu kulkee kaavassa olevien omakotitonttien ja Säynätlammen välisellä alueella. Latu lähtee Levälahdentien ylityksestä Haukitietä kaarteeseen saakka ja jatkuu sitten ojan

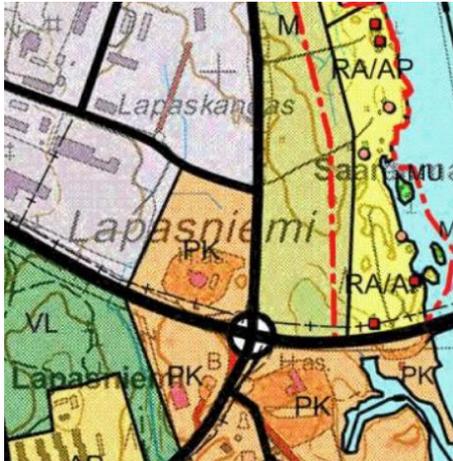
vartta ja kiertää liitteen 2 kartassa olevan tontin nro. 36 ja jatkuu Säynätlammen rannan omakotitonttien välissä olevalla alueella Säynätlammentien ja Suurolantien liittymän kohtaan ja siitä eteenpäin sähkölinjaa. Huomauttajat esittävät, että Otto Mannisen latupohja päivitetään osayleiskaavaan olemassa olevaan sijaintiinsa liitteen 2 mukaisesti.

Vastine: *Kuntopolku/-latu on osayleiskaavassa ainoastaan ohjeellinen, eli ei ole tarkoituskaan, että se täysin vastaa nykytilannetta. Lisäksi alueen mahdollinen jatkokehittäminen on huomioitu kaavassa ohjeellisin reittimerkinnöin, mutta reitin voi toteuttaa siitä poikkeavastikin. Olemassa olevaa latureittiä on hiukan muokattu kaavaehdotukseen, vaikkakaan se ei välttämättä ole täysin nykyisen mukainen.*

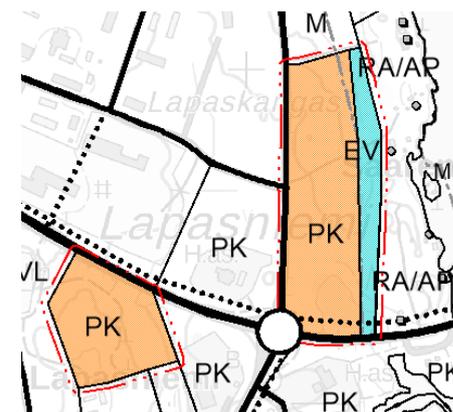
4. Osayleiskaavaratkaisu ja sen perusteet

Osayleiskaavaratkaisu on tavoitteiden mukainen. Seuraavassa on selostettu kohteittain osayleiskaavan ratkaisut ja esitetty vielä kaavakuvin tehdyt muutokset.

Kohde 1a. Lapaskankaan risteysalueen kehittäminen

Nykyinen yleiskaavatilanne

Kaavaehdotus

- Liikenneympyrän koillispuolelle osoitettu yksityisten palvelujen ja hallinnon aluetta (PK) n. 5,4 ha. Rannan RA-alueen ja PK-alueen väliin on jätetty maa- ja metsätalousaluetta.
- liikenneympyrän länsipuolelle Jyväskylätien eteläpuolelle on osoitettu yksityisten palvelujen ja hallinnon aluetta (PK) n. 3ha. Alueelle on osoitettu asemakaavalla KTY-aluetta.
- Suojaviheralue on osoitettu RA/AP- ja PK-alueen välille.

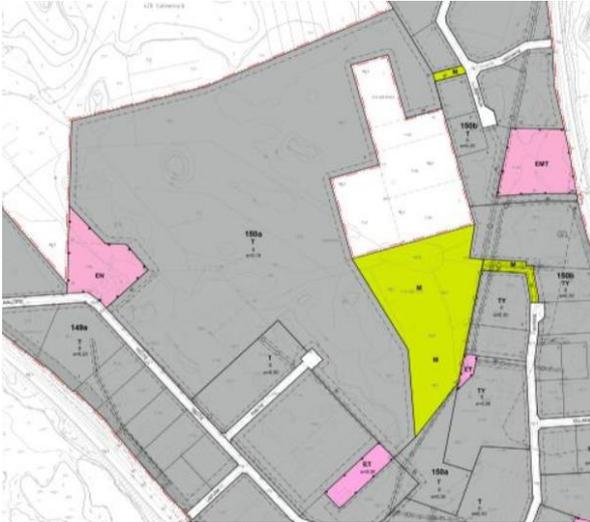
Perustelut:

Liikenneympyrän läheinen alue sijoittuu hyvien liikenneyhteyksien äärelle ja alueelle suuntautuu myös kevyen liikenteen yhteys keskustasta saakka. Alue on maltillisen kokoinen ja sijoittuu olemassa olevan yhdyskuntarakenteen yhteyteen. Asemakaavalla voidaan tarkentaa alueen rakennetta.

Jyväskylätien eteläpuoleinen alue ns. Tokmannin tontin länsipuolella sijoittuu olemassa olevaan rakenteeseen ja sinne voidaan helposti tehdä tieyhteys jo olemassa olevan kadun kautta. Alue soveltuu hyvin kyseiselle toiminnolle ja mahdollistaa alueen maltillista kehittämistä. Alueelle on jo aiemmin laadittu asemakaava, joten yleiskaavaratkaisu on tältä osin toteava.

Kohde 1b. Lapaskankaan teollisuusalueen laajennus

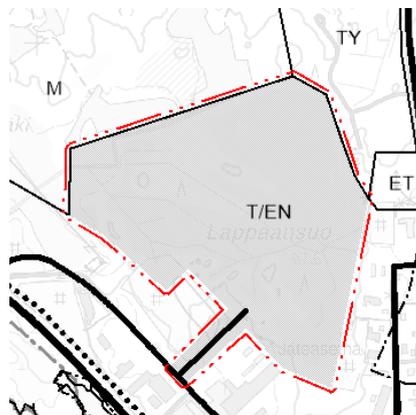
Asemakaavatilananne

Nykyinen yleiskaavatilananne

Kaavaehdotus

Kaavaehdotus

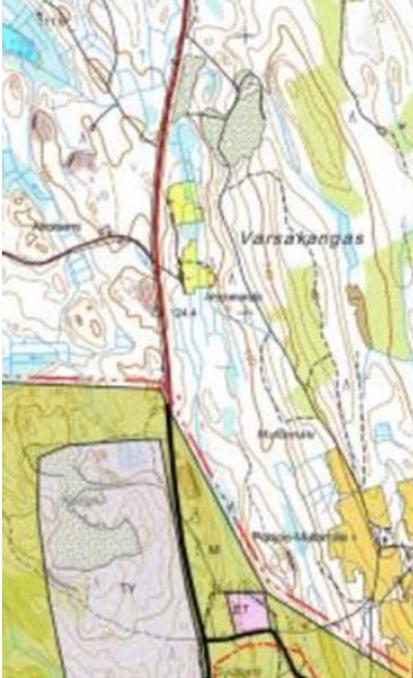
- Lappaansuon alueelle on osoitettu asemakaavan mukaisesti teollisuusaluetta. Alueen vaihtoehtoiseksi käyttötarkoitukseksi on osoitettu merkintä EN, energiahuollon alue. Vaihtoehtoinen merkintä ei ympäristövaikutuksiltaan merkittävästi poikkea alueelle kaavailusta teollisuustoiminnalle varatusta alueesta. Energiahuollon alue saattaa olla ympäristövaikutuksiltaan jonkin verran teollisuutta vähäisempää.

Perustelut:

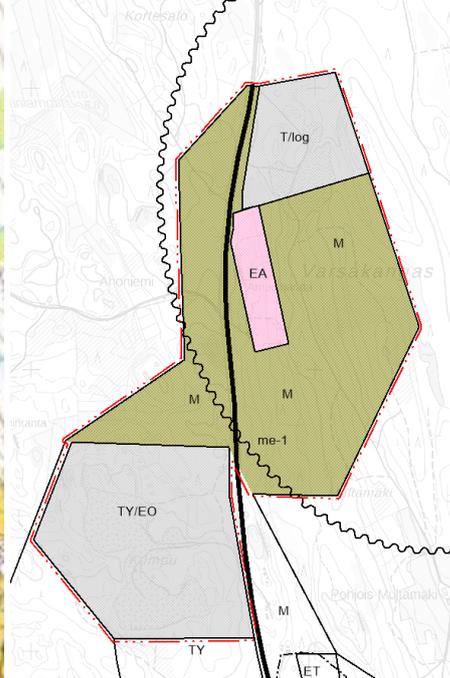
Alueella on jo laadittu asemakaava, joka on laadittu teollisuustoimintoja silmällä pitäen. Alue ei ole vielä toteutunut. Vaihtoehtoiseksi käyttötarkoitukseksi on kaavalla osoitettu energiahuollon aluetta esim. aurinkosähköpuiston toteuttamista ajatellen. Vaihtoehtoinen toiminta voidaan tarvittaessa mahdollistaa asemakaavan muutoksella. Molemmat toiminnot soveltuvat alueelle hyvin. Alueen hulevesien osalta pitää kiinnittää huomiota käsittelyyn ja siihen ettei vaikutuksia lähivesiin tule.

Kohde 1 c. Lapaskankaan teollisuusalueen laajennus, pohjoinen

Nykyinen yleiskaavatilanne

Kaavaehdotus

Kaavaehdotus

- Alueelle on osoitettu TY/EO aluetta nykyiselle TY-merkinnän alueelle. TY-toiminta mahdollistuu nykyisen maa-ainestenoton päätyttyä. Nykyinen maankäyttö on kuvattu TY-merkinnän jälkeen ja on toteava (maa-aineslupa). TY/EO alue sijoittuu nykyisen yleiskaavarajauksen sisään.
- Yleiskaavan laajennus sijoittuu Varsakankaan alueelle Pieksämäentien varteen ja siihen on osoitettu aluevaraukset ampuma-alueelle (EA) ja teollisuus- ja logistiikkatoimintoille (T/LOG). Muilta osin alue on varattu maa- ja metsätalousalueeksi (M).
- Ampuma-alueen toimintaan liittyvä melualueen rajausta on alueen ympäristölupaan mukainen. Ampuma-alueen ympäristölupaa varten on alueella suoritettu melumittauksia. Alueeseen ei suositella osoitettavaksi melulle herkkää toimintaa. Aluevarauksilla melulle herkkää toimintaa ei ole osoitettu.

Perustelut:

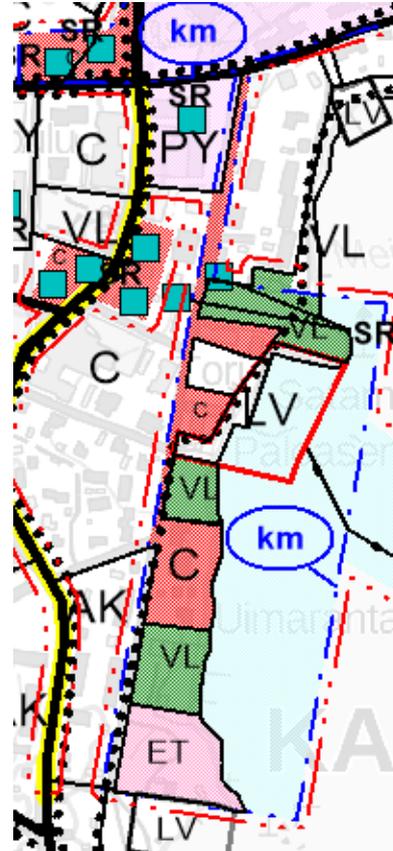
Alueelle ei ole osoitettu uusia toimintoja, vaan yleiskaava on alueiden osalta toteava. Pohjoiskärjessä olevan puutavaraterminaali on toiminnassa oleva ja soveltuu ampuma-alueen läheisyyteen. Ampuma-alueen ympäristöön on osoitettu teorettinen melualue perustuen ympäristölupaan liittyviin melumittauksiin. Teorettisen melualueen sisään ei suositella osoitettavaksi melulle herkkää toimintaa.

Kohde 2. Kirkon ympäristö (RKY), keskustan SR-kohteet ja satama

Nykyinen yleiskaavatilanne

Kaavaehdotus

Kaavaehdotus

- RKY-rajaus osoitettu maakuntakaavan mukaisena km-osa-alueena käsittäen kirkon ympäristön sekä satama-alueen sekä tielinjauksista Satamatie ympäristöineen
- Otto Mannisentie osoitettu kulttuurihistoriallisesti arvokkaaksi tielinjaukseksi
- Satama-alueella korjattu veneväylän sijainti Väyläviraston lausunnon mukaiseksi
- Satama-alueella tarkistettu VL-alueiden rajauksia asemakaavan mukaiseksi.
- SR-kohteet, kts. kohta "taajaman rakennusperintökohteet" sekä liite 4
- Perusaluevarauksiin ei tehdä muutoksia, vaan ne pysyvät lähes ennallaan. Keskustatoimintojen (C) aluetta on muokattu satamassa torin alueella siten, että kesäravintolan alue jää c-alueen sisään.

Perustelut:

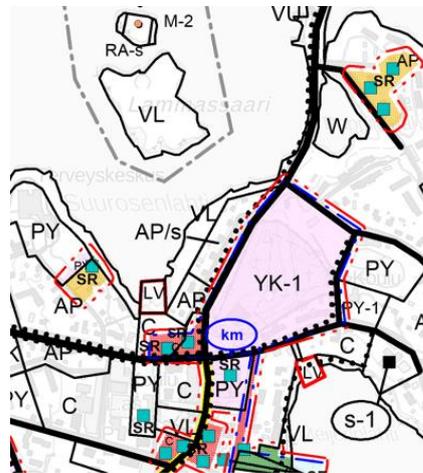
- Valtakunnallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön rajausta maakuntakaavassa on ollut km-merkinnän lähtökohtana (RKY-rajaus)
- Modernin rakennusperinnön inventointi (Kohdan 3.2 muistion mukaiset vähintään maakunnallisesti merkittävät kohteet)
- Otto Mannisen tie erotettu teknisillä perusteilla omalla merkinnällään (ei osana km-merkintää)

Kohde 3. Taajaman rakennusperintökohteet

Nykyinen yleiskaavatilanne

Kaavaehdotus

Kaavaehdotus

- Keskusta-alueelle lisätty jo siellä osoitettujen lisäksi SR-kohteiksi kunnantalo, Otto Mannisentie 6 (Osuusliike Savonseutu), Otto Mannisentie 5, (entinen apteekki), Otto Mannisentie 8 (Entinen Kangasniemen osuuskassa) ja Keskustie 1 (entinen KOP) (kts. kohde 2)
- Lisäksi taajaman alueella lisätty SR-kohteeksi asemakaavan mukaisesti Lääkärintalo, Sairaalan tie 11 sekä Pappilanmäen rakennukset
- kirkon alue osoitettu YK-1 merkinnällä. Määräystä päivitetty.

Perustelut:

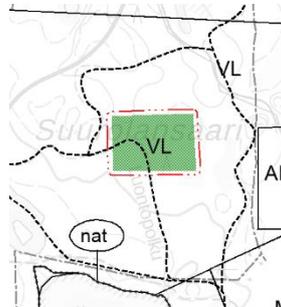
- Välineitä taajamien elinvoimaisuuteen ja uusiutumiseen- hanke, Hankkeen Kangasniemen modernin rakennusperinnön inventointikohteiden arvotus; muistio 2.4.2019. (Kaavaselostus kohta 3.2)
- Asemakaava Kvalt 25.5.2009 § 53, Lääkärintalo, Sairaalan tie 11.
- Kirkkolaki 14.4.2023/652

Kohde 4. Suurolansaari.

Nykyinen yleiskaavatilanne

Kaavaehdotus

Kaavaehdotus

- Kaavassa osoitettu ET-alue poistetaan
- ET-merkinällä ei ole tarvetta tällä alueella ja alue muutetaan vastaamaan ympäristön tilannetta, eli VL-alueeksi.
- Muutos toteava, soveltuu ympäristöönsä

Perustelut:

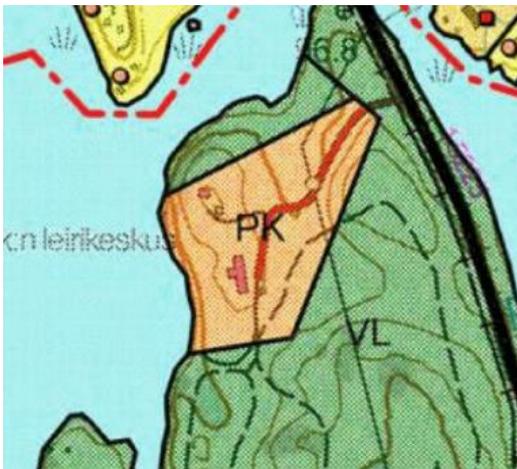
Ei tarvetta ET-alueelle

Kohde 5. Salmelan leirikeskus

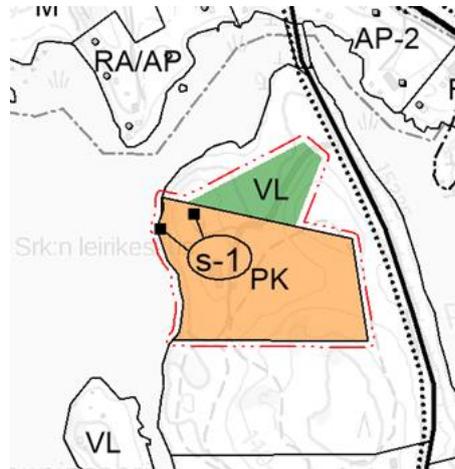
Asemakaavatilanne

Nykyinen yleiskaavatilanne

Kaavaehdotus

Kaavaehdotus

- P-alueen laajennus ja muutos asemakaavan mukaiseksi. Korvautuu osittain VL alueella.
- Osoitetaan saunarakennus ja retkeilymaja merkinnällä s-1
- Yleiskaavan muutos lähinnä toteava, alue osoitettu asemakaavassa
- Saunarakennuksen ja retkeilymajan osalta muutos niin ikään toteava. Tarvittavat suojelu/säilyttämismerkinnät osoitettu asemakaavassa.

Perustelut:

- Asemakaava Kvalt 28.5.2018 §11

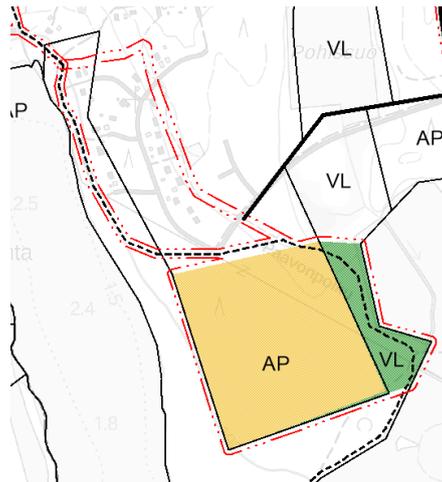
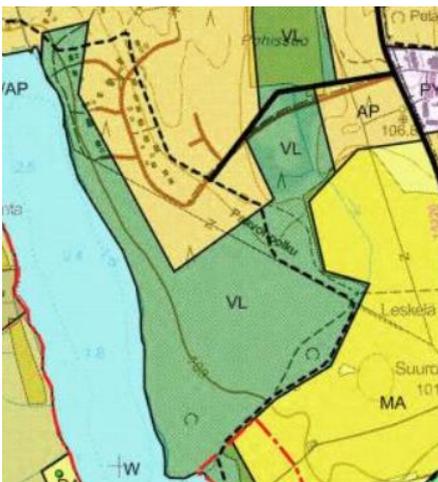
Kohde 6. Säynätlammen asuinalue

Asemakaavatilanne

Nykyinen yleiskaavatilanne

Kaavaehdotus

Kaavaehdotus

- A-alueen laajennus asemakaavaa vastaamaan
- Muutos toteava, alue osoitettu asemakaavassa
- Ohjeellisen virkistys/latureitin osalta tehdään sijainnin tarkistus (oikea sijainti)
- VL-alueen rajauksen muokkaus A-alueen mukaan

Perustelut:

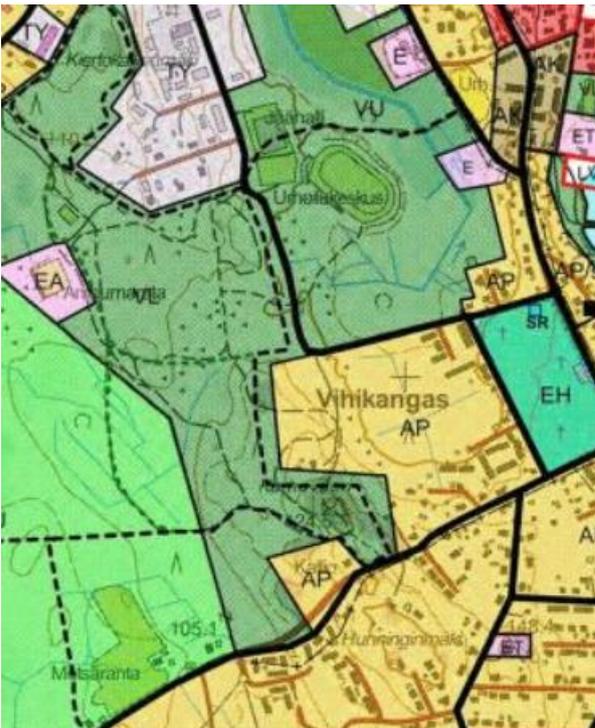
- Asemakaava Kvalt 19.5.2014

Kohde 7. Säynätlammen pohjoispuoli

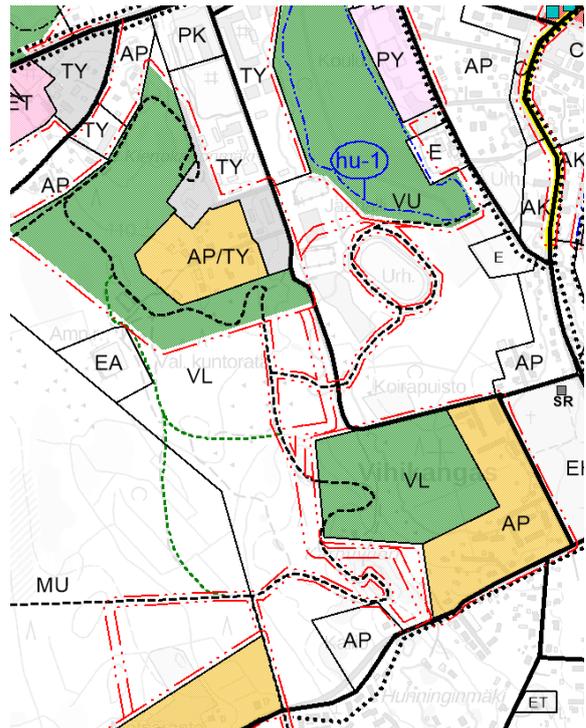
Asemakaavatilanne

Nykyinen yleiskaavatilanne

Kaavaehdotus

Kaavaehdotus

- TY-alueen osittainen muutos AP/TY nykyisen asemakaavan mukaisesti (Hiihtäjätien alue)
- Ohjeellisen latu/virkistysreitit osalta on tehty tarkistusta nykytilanteen suuntaan
- MU-aluetta supistettu eteläosastaan hiukan ja muutettu vastaamaan käyttötarkoitustaan (AP-1).
- Vihikankaan AP- alueen supistaminen

Perustelut:

Pohjoispuolen alueella on voimassa oleva asemakaava, jossa alueen päämaankäyttö on ratkaistu- Alueelle on rakentunut omakotitaloja, mutta myös omakotialueelle soveltuvaa pienteollista/ yritystoimintaa.

Alueen virkistysreittiyhteyksiä on muokattu hiukan, lähinnä olemassa olevien linjausten mukaiseksi tai muokattu ympäristön maankäyttö huomioiden. Kaavassa linjaukset ovat ohjeellisia.

Eteläisemmän alueen osalta muutos toteaa alueen olemassa olevan asutuksen. Yleiskaavan voimassa oleva MU ei kuvaa alueen todellista maankäyttöä.

Vihikankaan alueella ei tarvetta AP-alueen osalta nykyisen yleiskaavan osoittamassa laajuudessa.

Kohde 8. Joutsantien pohjois- ja eteläpuoli

Nykyinen yleiskaavatilanne

Kaavaehdotus

Kaavaehdotus

- T/res alueen muutos T/EN alueeksi (uusiutuvan energian muodot)
- E-alueen laajennus etelän suuntaan
- ET alueen laajennus nykyisen olemassa olevan laajuuden mukaisesti

Perustelut:

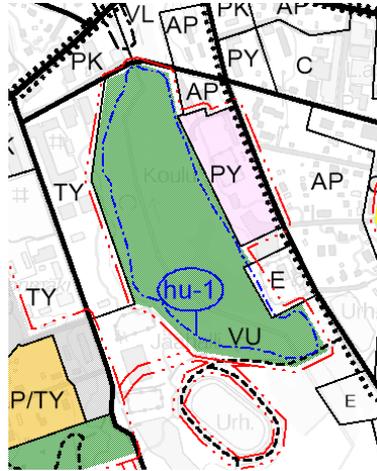
T/EN alue on maastoltaan alavaa, ja soveltuvuus on huomioitu erityisesti energiantuotantoon sopivaksi (erit. aurinkovoima). Tarvittaessa teollinen toiminta voi olla rinnakkaista toimintaa, joka ratkaistaan tarkemmassa suunnittelussa. E- ja ET-alueiden nykyinen käyttö ja laajuus huomioidaan yleiskaavalla. E-alueen laajennuksen alue on varattu maston rakentamiselle.

Kohde 9. Kankaistenlammen kosteikkoalue

Nykyinen yleiskaavatilanne

Kaavaehdotus

Kaavaehdotus

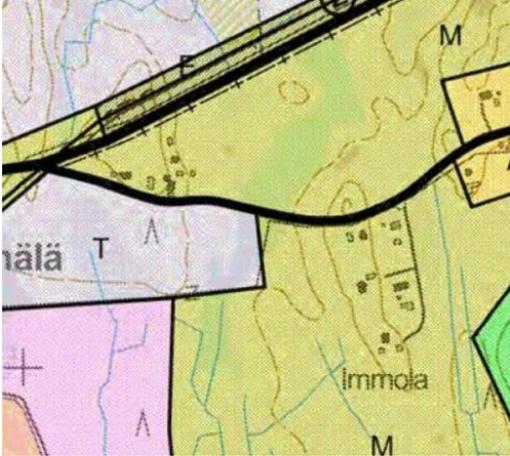
- Kankaistenlammen alueelle on osoitettu hulevesikosteikolle (hu-1) osa-aluevaraus
- Koulun PY-alueita on supistettu hiukan kosteikkoalueen alta ja osoitettu VU alueeksi
- Alueen pääkäyttö jatkuu VU -alueena
- alueen eteläpuolen latureitti osoitettu

Perustelut:

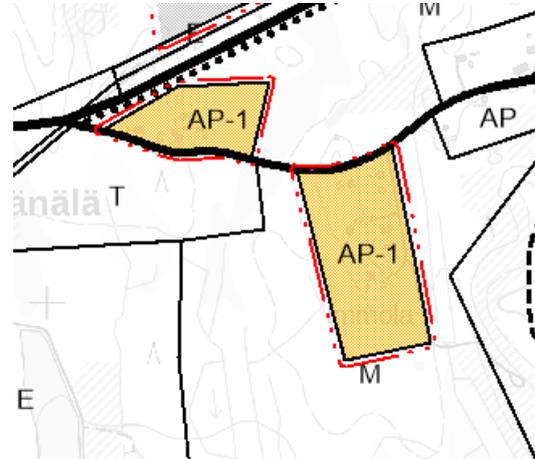
Kankaistenlammen kosteikkoalueesta on laadittu suunnitelma, jonka laajuuden mukaisesti osa-alue on osoitettu. PY-alueita on supistettu alavilta osiltaan, joka jää hulevesikosteikkorajauksen alueelle.

Kohde 10. Kiertokalliontien varsi

Nykyinen yleiskaavatilanne

Kaavaehdotus

Kaavaehdotus

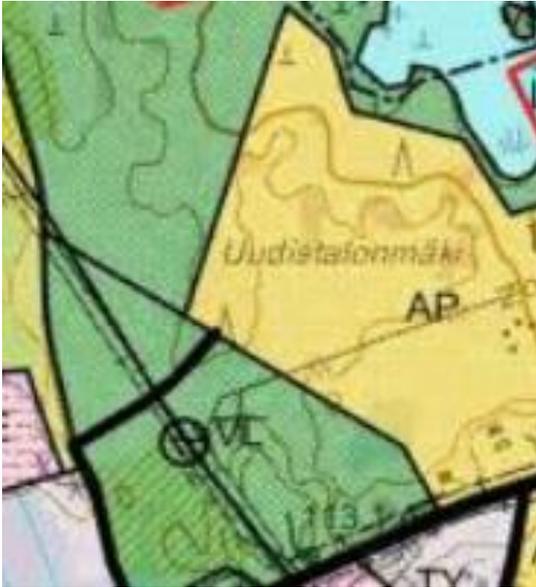
-Osoitetaan alueelle AP-1-alueena asutusalueet

Perustelut:

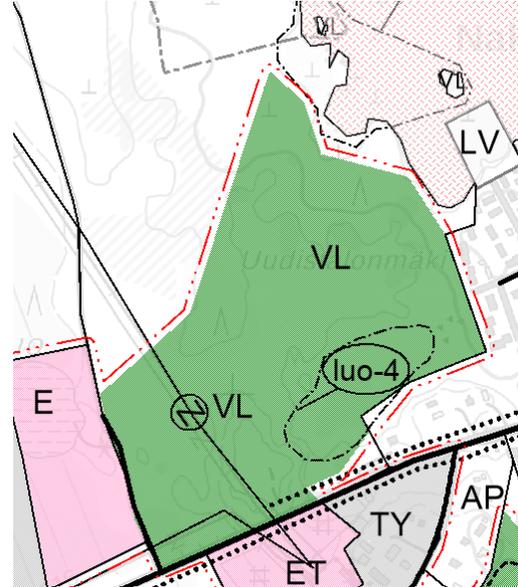
Alueelle on rakentunut omakotitaloja, ja niitä ei ollut huomioitu yleiskaavassa. Koska kyseessä on useamman talon keskittymä, niin on järkevää osoittaa se asuinalueena myös yleiskaavassa.

11. Uudistalonmäki

Nykyinen yleiskaavatilanne

Kaavaehdotus

Kaavaehdotus

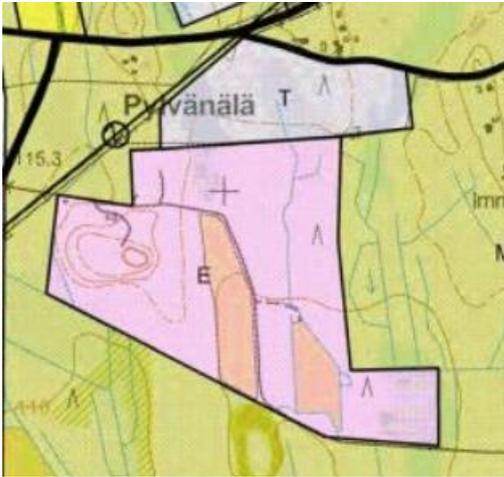
- Poistetaan alueelta asuinaluevaraus AP, ja korvataan se lähivirkistysalueella (VL).
- Huomioidaan osa-aluemerkinnällä luo-1 luontoselvityksen osoittama arvokas luonnonympäristö VL-alueella.
- Poistetaan länsipuolen tieyhteysmerkintä, joka osoitti uutta tieyhteyttä asuinalueelle

Perustelut

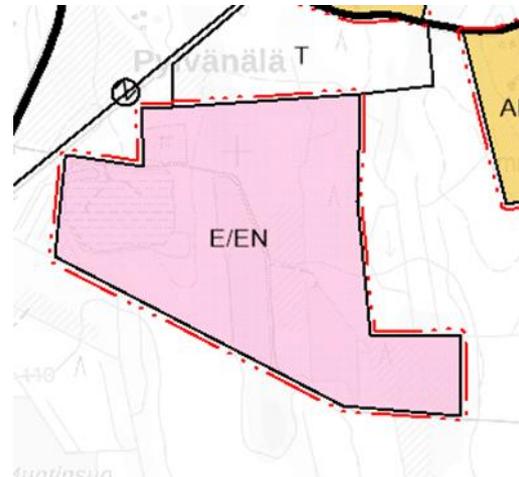
Jo yleiskaavamuutoksen alkuvaiheessa kuntaan tuli palautetta siitä, että Uudistalonmäen aluetta käytetään paljon virkistäytymiseen ja alueella saattaisi olla luontoarvoja. Luontoarvoja todettiin luontoselvityksessä myöhemmin. Alueella on myös korkeuseroja, ja kunnallistekniikan ja katujen rakentaminen alueelle olisi myös mahdollisesti haastavaa, joten päädyttiin poistamaan alueelta asuinalueen maankäyttövaraus ja korvattiin se lähivirkistysalueena. Lisäksi huomioitiin alueen luontoarvot (luo-1). Alue palvelee jatkossakin kuntalaisten virkistäytymistä. Asuinalueita ja asuinalueiden laajennusvaraakin todettiin kunnassa olevan riittävässä määrin pitkälle tulevaisuuteen, joten Uudistalonmäen alue voitiin varata muuhun käyttöön.

12. Pyrvänälän vanhan kaatopaikan alue

Nykyinen yleiskaavatilanne

Kaavaehdotus

Kaavaehdotus

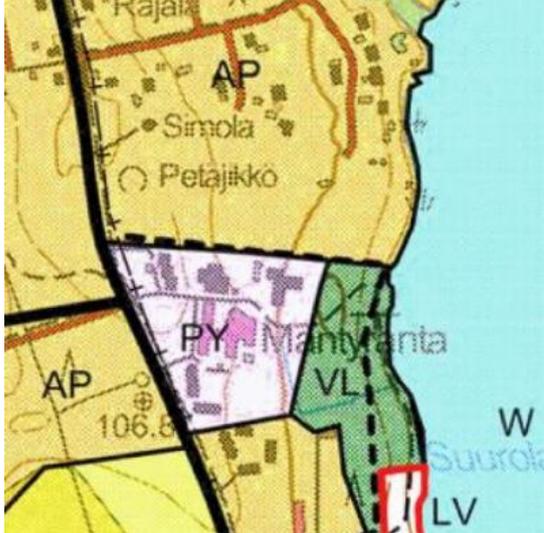
-Lisätään alueelle vaihtoehtoinen mahdollisuus (ja/ tai) osoittaa myös energiatuotantomahdollisuus (aurinkovoima) alueelle

Perustelut

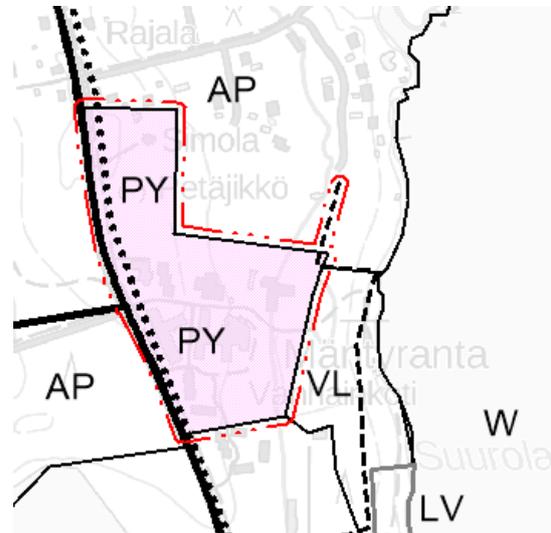
Vanhan kaatopaikan alueen uutta tai vaihtoehtoista käyttötarkoitusta on mietitty. Alueella voi olla mahdollisuus toteuttaa aurinkovoimaloita tai ainakin siihen kaavalla annetaan mahdollisuus. Alue on melko tasainen ja ainakin osittainen toteuttaminen voisi olla järkevää.

13. Petäjikkö

Nykyinen yleiskaavatilanne

Kaavaehdotus

Kaavaehdotus

- AP -aluetta pienennetään ja PY-aluetta osoitetaan tilalle. Tarkoitus mahdollistaa palveluasumisen laajentamisen tarvittaessa.
- Ohjeellisen virkistysreitti yhteyden siirto asuinalueen tiestön kautta.

Perustelut

Kunta haluaa mahdollistaa palveluasumistoiminnan kehittämisen. Asuinalueelle ei alkuperäisessä laajuudessa ole tarvetta. Asumisen sijoittuminen rannan läheisyyteen on vetovoimaisempaa, kuin Otto Mannisen tien varteen.

5. Vaikutusten arviointi

5.1 Vaikutukset luontoarvoihin

Maa- ja kallioperä

Vaikutukset maa- ja kallioperään jäävät kaavamuutoksen seurauksena pieniksi ja paikallisiksi. Maa- ja kallioperään tulevat muutokset aiheutuvat uusien pääsyteiden ja rakennusten rakentamisesta. Suurimpana asiana maaperään liittyen tulee toisaalta olemaan Uudistalonmäen alueen pysyminen rakentamattomana, jolloin maaperä pysyy ennallaan, ja siihen ei tule merkittäviä rakentamisen aiheuttamia muutoksia. Voimassa olevan yleiskaavan mukaan alue olisi mahdollista asemakaavoituksella saattaa rakentamisalueeksi, joka siten muuttaisi väistämättä maaperää. Nyt esitetyssä kaavaratkaisussa alue pysyisi virkistyskäytössä, jolla ei ole maaperään erityisiä vaikutuksia.

Kankaistenlammen kosteikkoalueen rakentaminen saattaa aiheuttaa joitakin muutoksia maaperään, kun kosteikkoalueen reunamia ja rakenteita muokataan.

Yleiskaavaratkaisussa pohjoisosiin on osoitettu yhdistetty teollisuus/ maa-aineistenottoalue. Maa-aineistenotto väistämättä aiheuttaa maa- ja kallioperän merkittäviä muutoksia, joskin maa-aineistenottoa säädellään lailla ja siihen tulee hakea lupa. Luvassa voidaan rajoittaa erilaisin ehdoin ottotoiminnan vaikutuksia. Yleiskaavassa ottotoimintaan osoitettu alue on jo valmiiksi maa-aineslupien piirissä ja se voidaan ottotoiminnan päättymisen jälkeen ottaa teollisten toimintojen käyttöön.

Pinta- ja pohjavedet

Alueella järvien vedenlaatu on pääosin hyvä. Jo olemassa olevien rakennuspaikkojen hulevedet muodostavat suurimman uhkan pintaveden laadulle kaava-alueella. Kaavalla kuitenkin mahdollistetaan Kankaistenlammen kosteikkoalueen rakentaminen. Kosteikkoalue kerää taajaman hulevesiä ja niitä voidaan kosteikkoalueella viivästä. Viivästäminen saattaa parantaa taajaman lähivesien laatua, kun hulevesien humusaines voidaan kerätä viivästysaltaaseen.

Uudisrakentaminen tulee lisäämään kuormitusta vesistöön mm. hulevesien muodossa, mutta toisaalta uudisrakennusten osalta hule- ja jätevesijärjestelmät tulee toteuttaa automaattisesti uusien säännösten mukaisesti, joka vähentää haitallisia vaikutuksia pinta- ja pohjavesiin. Taajama-alueella uudisrakentamisen yhteydessä on kytkeydyttävä keskitetyn kunnallistekniikan piiriin. Yleiskaavaratkaisussa uudisrakentamista on osoitettu lähinnä Säynätlammen alueelle, jonne on jo laadittu asemakaava ja myös velvoite liittyä keskitettyyn kunnallistekniikkaan.

Ilma ja ilmasto

Kaavassa ei osoiteta sellaista uutta toimintaa, jolla olisi merkittäviä vaikutuksia ilmaan tai ilmastoon. Ilmastonmuutoksen hillinnässä apua voi olla uusiutuvien energiamuotojen rakentamisen mahdollistamisesta ja kehittämisestä. Yleiskaavalla on tällaista kehitystä mahdollistettu mm. lisäämällä laajoille T-alueille mahdollisuuden vaihtoehtoisesti tai rinnakkain rakentaa energiatoimintojen aluetta. Tätä on ajateltu nimenomaan aurinkoenergiavoimaloiden näkökulmasta.

Kasvillisuus ja eläimistö

Kaava ei tule merkittävässä määrin vaarantamaan luonnonsuojelun kannalta arvokkaiden luontotyyppien eikä luonnonvaraiselle eläimistölle ja kasvistolle tärkeiden luonnon ominaispiirteiden säilyttämistä. Kaavassa tässä on erityisesti huomioitu Uudistalonmäen alue. Alueelle laaditussa luontoselvityksessä on todettu luontoarvoja, jotka kaavassa on osoitettu luo-merkinnällä. Voimassa olevassa kaavassa Uudistalonmäen alueelle on osoitettu merkintä AP, joka nyt kaavamuutoksella korvataan lähivirkistysalueena (VL). Sen sisällä on osoitettu luonnon monimuotisuutta ilmentävä ympäristö.

Kankaistenlammen tulevaisuudessa toteutuva kosteikkoalue voi jatkossa toimia myös linnuston kannalta merkityksellisenä alueena, mutta kosteikon todellista merkitystä linnustolle on tässä vaiheessa vielä vaikea arvioida.

Maisema

Erityisiä maisemallisesti arvokkaita alueita kaavassa on erityisesti keskustan alueella, jossa esimerkiksi Otto Mannisen tie on linjaukseltaan osoitettu kulttuurihistoriallisesti arvokkaana tielinjauksena. Myös sataman alue ja kirkon ympäristö on osoitettu arvokkaana kulttuuriympäristönä. Alueella on maisemallisesta ja kulttuurihistoriallista merkitystä. Nämä piirteet on tuotu esiin myös km-merkinnän määräyksessä. Määräyksillä pyritään turvaamaan alueen maisemalliset ominaispiirteet.

5.2 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön

Yhdyskuntarakenne

Alueella vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen jäävät pieniksi, koska kaavassa käsitellään kohtuullisen pienialaisia ja yksittäisiä kohteita. Niillä on pieni vaikutus koko taajaman kannalta. Yleiskaava laajenee hiukan pohjoisosistaan, mutta laajennus ei koske kuitenkaan alueita, jotka olisivat maankäytöllisesti ”koskemattomia”. Laajennuksen osalta on kaavallisesti kyse toteavasta maankäytöstä.

Yhdyskuntarakenne pysyy perusajatuksiltaan ja linjauksiltaan edellä mainittu laajennusta lukuun ottamatta täysin voimassa olevaa kaavaa vastaavana.

Lapaskankaan PK aluevarauksen osalta on tunnistettu tilanne, jossa alueelle voidaan kehittää kaupallisia palveluja, ja se on kaavanmuutoksessakin osoitettu melko pienialaisena. Alue on kuitenkin kaupallisesta näkökulmasta tärkeä ja alue voi kaupallisin palveluin myös pysäyttää ohikulkevaa liikennettä ja siten lisätä ostovoimaa. Paikallinen ostovoima ei mahdollisesti pelkästään ole riittävä monipuolisen palveluvalikoiman muodostamiseksi. Siksi sijainnilla voi olla suuri merkitys kaupan toimijan näkökulmasta.

Alueelle sijoittuvan palvelutoiminnan laatu tulee viime kädessä ratkaista asemakaavalla. Siinä tulee huomioida, että toiminta ei saisi olla keskusta-alueen palvelujen kilpailija ja esimerkiksi päivittäistavaran kauppaan liittyvässä tilanteessa tulee käyttää harkintaa, olisiko sellaisen sijainti paras olla keskustan alueella. Tarkempi määräys toiminnan luonteesta on siten syytä ja tärkeääkin ratkaista asemakaavalla.

Rakennuskanta ja kulttuuriperintö

Olemassa olevaan rakennuskantaan ei kaavalla ole juurikaan vaikutusta, sillä kaava koskee pääsääntöisesti vain yksittäisiä rakennuspaikkoja tai pienialaisia alueita.

Kaavassa ei käsitellä arkeologisia kohteita tai alueita.

Rakennusperinnön osalta on käsitelty taajaman kulttuurihistoriallisesti arvokkaita rakennuksia lähtökohtaisesti muistion 3.4.2019 perusteella. Muistiossa käsiteltiin modernin rakennusperinnön arvotusta. Kaavaratkaisuun on päädytty ottamaan mukaan muistiossa luokitellut maakunnallisesti arvokkaat kohteet. Paikallisesti arvokkaista kohteista on mukaan otettu Salmelan leirintäalueen talousrakennuksia. Niiden arvo on todettu asemakaavoituksella.

Liikenne

Kaavamuutoksella ei käsitellä uusia tielinjauksia eikä kaavalla siten ole juuri vaikutusta liikenteellisiin seikkoihin. Myöskään sellaisia suuria muuttuvia aluevarauksia ei ole, joilla olisi merkittävä vaikutus liikenteeseen. Taajama-alueella kaavaratkaisu ottaa kantaa lähinnä kulttuurihistoriallisesti merkittävien tielinjausten pysyvyyteen, mutta ratkaisu ei liikenteellisessä mielessä ole vaikutuksiltaan merkittävä.

Liikenteen solmukohtaan, eli Lapaskankaan risteysalueelle on osoitettu PK-aluevaraus. Alueen tieyhteyden ja liittymän osalta kulku ratkaistaan asemakaavalla.

Alueen kaavoittaminen esim. tiva-kaupan tarpeisiin tuottaisi alueella jonkin verran lisäliikennettä. Se koostuisi osittain kuntakeskuksen alueelta suuntautuvasta liikenteestä ja osittain ohikulkevasta liikenteestä. Lisäksi muutamia tavarankuljetuskertoja viikossa esim. rekalla. Nykyisiin liikennemääriin verraten muutos ei ole merkittävä. Osa alueelle suuntautuvasta liikenteestä sisältyisi jo olemassa oleviin liikennemääriin sisältäen ainoastaan alueella pysähdyksen. Toisaalta on huomioitava, että suurin osa asiointiliikenteestä sijoittuisi ns. asiointiaikaan. Oikeastaan vain tavarankuljetuksen saattavat sijoittua myös yöhön tai varhaiseen aamuun, jolloin muuta liikennettä on vähemmän.

Alueen kehittämispotentiaali on verrattaen pieni, joten liikennemääriin ei ole odotettavissa sellaista nousua, joka aiheuttaisi muutostarpeita ylemmälle tieverkolle.

Kevyt liikenne

Kaavaratkaisu ei esitä uusia merkittäviä kevyen liikenteen ratkaisuja. Vähäinen merkitys kevyen liikenteen suhteen voi olla Lapaskankaan risteysalueella, jossa risteysalueen itäpuolelle esitetään uutta PK-aluevarausta. Kevyen liikenteen yhteys valtatiealueelle on kuitenkin jo olemassa, joten mitään suurta muutosta kevyen liikenteen suhteen ei ole tarpeen aluevarauksen suhteen tehdä, vaan kyse on lähinnä PK-varauksen alueella sisäisten yhteyksien toimivuudesta. Se ratkaistaneen aikanaan asemakaavoituksella.

5.3 Vaikutukset sosiaaliseen ympäristöön

Viihtyvyys

Kaavaratkaisussa on kiinnitetty erityistä huomiota virkistykseen ja virkistysalueiden kehittämismahdollisuuksiin. Alueella esimerkiksi Uudistalonmäki jää kokonaan virkistyskäyttöön. Lisäksi ulkoilureitteihin on tehty tarkistuksia. MU-alueen supistus on tehty Säynätlammien pohjoispuolella, mutta siitä syystä, että alueella on jo asutusta. Tässä tapauksessa kyse on toteavasta aluevarauksesta. AP-aluevarauksen sisällä on kuitenkin huomioitu reittiyhteys Säynätlammien länsipuolelle. Virkistykseen ja kevyeen liikenteeseen varatuilla alueilla on merkittävä vaikutus ihmisten viihtyvyyteen.

Talous

Aluevarauksilla voi olla vaikutusta erilaisten investointien toteuttamiseen. Vaikutukset ovat osittain välillisiä ja ne osittain voivat toteutua vasta asemakaavoituksen jälkeen.

6. Natura-arvioinnin tarveharkinta

Suunnittelualueista Suurolansaari (kaavamuutoksen kohde 4) kuuluu Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen lähialueelle ja sillä voidaan etäisyyden puolesta arvioida olevan mahdollista vaikutusta Leppäselän-Pätkönlammen FI0500041 alueeseen.

Alla kuvailu alueesta, lähteenä ”Etelä-Savon Natura 2000 -verkoston hoidon ja käytön yleissuunnitelma”; Arto Ustinov, Etelä-Savon ympäristökeskuksen moniste 70.

"Leppäselkä- Pätkönlampi FI0500041 (SPA), Kangasniemi, 83 haa

Leppäselkä ja Pätkönlampi ovat valtakunnalliseen lintuvesiensuojeluohjelmaan kuuluvia kohteita, jotka sijaitsevat noin kilometrin päässä toisistaan. Leppäselästä on umpeenkasvanut yhteys Puulaveteen, mutta Pätkönlampi on umpijärvi, johon laskee vesiä pelloilta. Useiden direktiivilajien lisäksi järvillä pesii runsas joukko muuta vesilinnustoa. Alueista on valtion omistuksessa n. 58 % ja yksityisiä luonnonsuojelualueita n. 10 %."

Kaavaratkaisulla poistetaan Suurolansaassa voimassa olevan yleiskaavan ET-aluevaraus (yhdyskuntateknisen huollon alue) tarpeettomana ja muutetaan alue vastaamaan ympäröivää maankäyttöä (VL). ET-aluevaraus sijaitsee mantereella, noin 270 metrin päässä Natura-alueen rajasta. Kaavaratkaisu ei todennäköisesti aiheuta negatiivisia vaikutuksia Natura-alueeseen, vaan pikemminkin suhtautuu alueeseen neutraalisti, sillä tilanne alueen nykyiseen käyttöön (metsäalueena) ei tule aluevarauksen poistamisen jälkeen muuttumaan mitenkään. Voisi arvioida, että Natura-alueen kannalta tilanne jopa kaavallisesti paranee. ET-aluevaraus olisi sallinut esim. maston rakentamisen alueelle. Mastolla tai muulla yhdyskuntateknisen huollon rakentamishankkeella olisi voinut olla suojelun perusteena olevaan luontotyyppiin/ arvoihin negatiivinen vaikutus.

Johtopäätökset: Varsinaista Natura-arviota ei ole tarpeen laatia, sillä kaavaratkaisu ei ainakaan heikennä Leppäselkä -Pätkönlammen Natura-alueen olosuhteita.

7. Yleiskaavan toteuttaminen

Yleiskaava antaa mahdollisuuden toteuttaa erilaisia aluevarauksia, mutta suurin osa niistä vaatii toteutuakseen asemakaavan laatimisen tai päivittämisen. Varsinaista suoraan rakentamista ohjaavaa vaikutusta yleiskaavaratkaisulla ei ole.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Hanna Nirkko'.

Hanna Nirkko
Kaavoitusinsinööri
YKS 591

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Jarmo Mäkelä'.

Jarmo Mäkelä
DI
YKS 125